

Nr 82

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1965/66 till statistiska centralbyrån, m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag rörande den statliga statistikens organisation fr. o. m. budgetåret 1965/66.

Statistiska centralbyrån föreslås få vissa samordnande uppgifter på statistikens område. Som ett led i centraliseringen av den statliga statistiken föreslås vidare ansvaret för stora delar av den statliga bostads- och byggnadsstatistiken skola överföras till centralbyrån den 1 januari 1966. Centraliseringen avser främst den statistik som f. n. utarbetas av arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen och statens hyresråd.

En viss ändrad organisation för centralbyrån föreslås. Bl. a. avses verket få en särskild styrelse samt en ny byrå för bostads- och byggnadsstatistik. Förslag framläggs vidare om anslag till centralbyråns verksamhet för budgetåret 1965/66.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 mars 1965.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *anslag för budgetåret 1965/66 till statistiska centralbyrån, m. m.*, samt anför.

I statsverkspropositionen (bil. 9 s. 14 o. 28) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 beräkna till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet ett förslagsanslag av 11 770 000 kr., till Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet ett förslagsanslag av 6 336 000 kr., till Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar ett reservationsanslag av 1 600 000 kr. och till Datamaskincentralen: Anskaffning av datamaskiner ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

Beredningen av denna fråga är nu avslutad och jag anhåller att få redogöra för den närmare.

1. Inledning

Med bifall till prop. 1960:104 godkände riksdagen (SU 84, rskr 210) bl. a. de i propositionen angivna riktlinjerna för den statliga statistikens organisation. Beslutet innebar, att sådan statlig statistik, som inte av administrativa skäl var bunden till visst verk, skulle centraliseras till statistiska centralbyrån. Omläggningen avsågs skola genomföras successivt enligt en fastställd tidsplan under loppet av en femårsperiod. För att leda detta arbete och i samband därmed verka för samordning och rationalisering av den statliga statistikproduktionen inrättades den 1 juli 1960 delegationen för statistikfrågor¹. Delegationens uppdrag var emellertid tidsbegränsat och delegationen har numera avslutat sitt arbete.

¹ Ledamöter i delegationen har varit direktören Halvdan Åstrand, ordförande, docenten Tore Dalenius, direktören Arne Henrikson, professorn Sten Malmquist, generaldirektören Ingvar Ohlsson, riksgäldsdirektören Georg Ringström och filosofie doktorn Erik Ruist.

I enlighet med riksdagens nyssnämnda beslut har under budgetåren 1962/63 och 1963/64 samt innevarande budgetår en omfattande centralisering av den statliga statistikproduktionen genomförts. Sålunda har till centralbyrån överförts bl. a. betydande delar av socialstyrelsens, kommerskollegiets, arbetsmarknadsstyrelsens och konjunkturinstitutets statistik. Vidare har arbeten på en utveckling och förbättring av statistiken vidtagits.

I samband med att centraliseringen av statistiken under budgetåret 1962/63 påbörjades, omorganiserades statistiska centralbyrån enligt beslut av 1962 års riksdag (prop. 1962: 113, SU 92, rskr 223). Det må nämnas, att vissa frågor därvid sköts på framtiden, bl. a. frågan om verkets ledning.

Delegationen för statistikfrågor har avgett förslag om en nämnd för statistikfrågor. Förslaget har tillkommit i anledning av att delegationen förutsetts skola upphöra under innevarande budgetår. Det avser att tillgodose behovet av fortsatt samordning på statistikens område.

Vidare har delegationen lagt fram förslag angående den statliga bostads- och byggnadsstatistikens framtida organisation. Förslaget är ett led i den pågående centraliseringen av den statliga statistikproduktionen till statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån har i vanlig ordning avgett anslagsframställning för budgetåret 1965/66. Vidare har ämbetsverket i särskilda framställningar framlagt förslag till omläggning och utbyggnad av den s. k. fastighetsprisstatistiken, till utbyggnad av en produktionsstatistik för smidesgods samt rörande anskaffning av en ny datamaskinanläggning.

2. Samordningsorgan på statistikens område

2.1. Förslag av delegationen för statistikfrågor

2.1.1. Behovet av samordning

Delegationen för statistikfrågor konstaterar beträffande *samordningsbehovets innebörd* att en självklar förutsättning är att produktion och konsumtion samordnas. Då den statistiska informationen utnyttjas, föreligger ofta behov av att på olika sätt kombinera statistiska uppgifter som härrör från olika statistikgrenar. Detta ställer bestämda krav på samordning av bl. a. populationer och urval, definitioner och klassificeringar samt de former under vilka materialet redovisas. En avvägning måste härvid göras mellan de olika konsumentönskemål som statistiken skall tillgodose.

Kravet på samordning har också produktionstekniska aspekter. Strävandena bör gå ut på att vid givet utbyte av den information som skall erhållas genom statistikproduktionen, planera denna så att de samlade kostnaderna blir så låga som möjligt. Uppgift saknas om hur stora de totala kostna-

derna är för produktion och utnyttjande av statistik. Att det rör sig om betydande belopp framgår emellertid redan därav att statens direkta kostnader för den egentliga statistikproduktionen kan uppskattas till 25 å 30 milj. kr. per år. Till detta kommer, förutom kostnaderna för tillfälligt producerad statlig statistik, dels belastningen på uppgiftslämnarna och konsumenternas kostnader för vidarebearbetning och analys, dels motsvarande kostnader för den kommunala och privata statistikproduktionen.

Den omfattande statistikproduktionen i samhället medför en betydande kostnad för uppgiftslämnarna. Samordningen bör därför ta sikte bl. a. på att eliminera onödigt dubbelarbete för dessa. Detta kan ske genom att samma uppgifter inte begärs vid olika tidpunkter som ett led i olika statistikgrenar. Uppgiftslämnarnas arbete kan också begränsas genom att statistikproduktionen anknyts till sådana definitioner och periodiseringar som tillämpas av uppgiftslämnarna själva i bokföring eller intern statistik. Ur uppgiftslämnarnas synpunkt är datainsamling för administrativa ändamål ofta mera betungande än uppgiftslämnandet för den egentliga statistikproduktionen. Det är därför väsentligt, att det sker en samordning även mellan den administrativa och den statistiska datainsamlingen.

Då det gäller de övriga momenten i statistikproduktionen — insamling, bearbetning och presentation samt planläggning härav — är det enligt delegationen främst anledning att uppmärksamma möjligheterna att förbilliga dessa genom en samordning mellan produktion som bedrivs på olika håll. Det kan exempelvis vara fråga om att uppnå en effektivisering av verksamheten genom att gemensamt utnyttja kvalificerad expertis, register, data-maskiner m. m.

Beträffande *målsättningen för samordningen* framhåller delegationen, att den beslutade och till stor del genomförda centraliseringen av den statliga statistiken i väsentliga avseenden förbättrat förutsättningarna för en effektiv statistikproduktion. Den innebär i första hand bättre möjligheter att tillgodose önskemålen om en produktionsteknisk samordning av den del av statistikproduktionen som sammanförts. I viss utsträckning främjar den även samordningen med annan verksamhet.

Fortfarande är emellertid inte oväsentliga delar av den statliga statistikproduktionen förlagd utanför statistiska centralbyrån. Även om en ytterligare centralisering genomförs, kommer viss statistik permanent att ligga utanför centralbyrån. Målsättningen för statistikens rationalisering bör därför enligt delegationen inte vara begränsad till att gälla enbart den statliga produktionen. Hänsyn måste tas bl. a. till att det existerar en betydande icke-statlig statistikproduktion.

Det är enligt delegationen inte tillräckligt att den egentliga statistikproduktionen utformas så effektivt som möjligt i produktionstekniskt avseende. Avgörande för statistikens effektivitet är också hur den utnyttjas av såväl statliga som icke-statliga organ i analys och som underlag för be-

slut, hur råmaterialet i form av primärdata etc. framkommer hos uppgiftslämnare och i vissa fall genom en administrativ process och hur detta råmaterial är beskaffat, hur forskningen på hithörande områden inriktas och hur utbildningen och utnyttjandet av den arbetskraft som medverkar i statistiken sker. Av stor betydelse är vidare hur statistikens olika verksamhetsled är avvägda inbördes.

Målet för samordningen måste enligt delegationen vara att den statliga statistikproduktionen tillsammans med motsvarande icke-statliga verksamhet på ett effektivt sätt skall tillgodose det samlade behovet av statistik i samhället.

2.1.2. Organisatoriska former för samordning

Delegationen har övervägt olika alternativ beträffande de organisatoriska formerna för samordningen av statistiken. En möjlighet är att samordningsuppgifterna handläggs direkt inom *Kungl. Maj:ts kansli*. Delegationen finner dock detta mindre lämpligt bl. a. därför att de funktioner som enligt delegationens mening i detta fall bör ankomma på samordningsorganet är av en annan karaktär än de som vanligen förläggs till *Kungl. Maj:ts kansli*.

Ett annat alternativ som diskuteras är att låta *statistiska centralbyrån* eller en styrelse för verket fungera som samordningsorgan. Delegationen konstaterar att centralbyrån f. n. utövar vissa samordningsfunktioner. Detta gäller beträffande den yttre anordningen av det statistiska trycket. Vidare har verket en samordnande roll genom de servicefunktioner som utövas genom datamaskincentralen, utredningsinstitutet och det nyinrättade företagsregistret, liksom det har en förmedlande roll då det gäller vissa delar av den internationella statistiska rapporteringen. Även i vissa andra fall, där det är fråga om att skapa möjligheter att i den tekniska produktionsprocessen utnyttja stordriftens fördelar, skulle verket på likartat sätt kunna utöva en samordnande funktion.

Genom att centralbyrån är den störste statistikproducenten har verket helt naturligt kommit att även på många andra sätt utöva ett samordnande inflytande. Exempelvis har de definitioner och klassificeringar som verket utarbetat kommit att i inte obetydlig utsträckning tillämpas även av andra statistikproducenter. Verket har vidare en omfattande utåtriktad kontaktverksamhet. Detta gäller i första hand gentemot konsumenter, uppgiftslämnare och berörda administrativa organ men i viss utsträckning även gentemot andra statistikproducenter.

Med hänsyn till nämnda omständigheter ligger det nära till hands att fråga sig om inte statistiska centralbyrån skulle kunna vara centralt samordningsorgan på statistikens område. Detta är en lösning som tillämpas i många andra länder. Fördelarna med ett sådant alternativ skulle främst ligga i den nära anknytning som därigenom skulle kunna uppnås mellan

samordningsverksamheten i stort och planeringsverksamheten vid centralbyrån.

Enligt delegationens uppfattning bör emellertid ett samordningsorgan på statistikens område i betydande grad inrikta sitt arbete på att vidga ramen för samordningen till att omfatta också den icke-statliga statistikproduktionen, liksom även berörd administrativ datainsamling, statistikkonsumtion samt statistisk undervisning och forskning. För samordningsorganets auktoritet gentemot berörda icke-statliga verksamheter är det väsentligt, att det inte uppfattas som ett organ som främst företräder den statliga statistikproduktionens intressen. Mot denna bakgrund skulle en lösning med centralbyrån som samordningsorgan enligt delegationens uppfattning inte vara lämplig. En anknytning av samordningsverksamheten till centralbyrån skulle enligt delegationen inte heller ur kostnadssynpunkt innebära några nämnvärda fördelar i jämförelse med ett alternativ med ett fristående organ. Om det skulle uppdras åt centralbyrån att genom en styrelse svara för ifrågavarande uppgifter, finge det nämligen förutsättas att verket tilldelades särskilda resurser för ändamålet.

Det sagda hindrar inte, menar delegationen, att centralbyrån såsom den störste statistikproducenten måste komma att i stor utsträckning utöva samordnande funktioner som berör även andra organs verksamhet på det statistiska området. Delegationen anser också att centralbyråns samordnande funktioner i dessa avseenden lämpligen skulle kunna utökas när det gäller tekniska produktionsfrågor av det slag att stordriftens fördelar därigenom skulle tillvaratas.

Som samordningsorgan på statistikens område föreslår delegationen att ett *fristående organ* inrättas, benämnt nämnden för statistikfrågor.

2.1.3. Nämnd för statistikfrågor

Den föreslagna nämndens *uppgift* skall enligt delegationen vara att i samarbete med statliga och icke-statliga organ med ansvar för statistikproduktion, administrativ datainsamling, statistikkonsumtion, undervisning och forskning eller annan verksamhet av betydelse för statistiken verka för att behovet av statistik i samhället tillgodoses på ett effektivt sätt.

Nämnden skall därvid särskilt verka för en samordning och rationell arbetsfördelning vad gäller statistikproduktion inom statlig, kommunal och privat verksamhet, liksom för en samordning mellan statistikproduktion och administrativa rutiner. Nämnden skall även arbeta för en rationell användning av statistik i samhället och för att behovet av utbildning och forskning i statistik och på andra områden tillgodoses. Den skall vidare verka för att information om statistisk verksamhet inom olika delar av samhället utarbetas och sprids samt för en samordning och rationell ar-

betsfördelning av den svenska verksamheten i anslutning till det internationella statistiska samarbetet.

Nämnden skall inte ha beslutande befogenheter gentemot andra organ. Den skall i stället utöva sin verksamhet genom samråd, överläggningar och rekommendationer, genom rådgivande, upplysande och förmedlande verksamhet samt genom yttranden och förslag till Kungl. Maj:t och andra myndigheter liksom till icke-statliga organ.

För att nämnden skall kunna fylla avsedda funktioner är det nödvändigt, att dess *sammansättning* blir sådan att nämnden får en auktoritativ ställning inom sitt verksamhetsområde och i förhållandet till de enheter som berörs av samordningen. Med hänsyn härtill och till arbetsuppgifternas mångskiftande art och behovet att utveckla kontakter åt skilda håll är det nödvändigt att nämnden ges en bred förankring. Samtidigt är det emellertid väsentligt att den har möjlighet att aktivt och med erforderlig rörlighet gripa in då viktiga samordningsfrågor aktualiseras. Detta talar för ett förhållandevis litet antal ledamöter. Delegationen föreslår att nämnden begränsas till att omfatta högst sju ledamöter, vilka utses av Kungl. Maj:t. Dessa bör inte utses som direkta representanter för berörda intressen.

Delegationen föreslår vidare att ett *råd* skall vara knutet till nämnden för statistikfrågor. Detta bör såvitt möjligt på ett allsidigt sätt representera de intressen som berörs av samordningen. Ledamöterna skulle utses av Kungl. Maj:t efter förslag av vissa statliga, kommunala och enskilda organ och organisationer med funktioner på statistikens område. Rådet skall enligt förslaget utgöra ett forum, där aktuella frågor av betydelse för den statistiska verksamhetens samordning och rationella utformning kan ställas under debatt och få en allsidig belysning. Genom rådet kan också de olika organ och intresseriktningar som där är representerade aktualisera frågor, som de finner vara av vikt för utformningen av den statistiska verksamheten i samhället.

Delegationen har etablerat organiserad kontakt med professorerna i statistik för att diskutera frågor rörande samordningen mellan den akademiska undervisningen och forskningen på området samt statistikproduktion och statistikutnyttjande. Delegationen finner det angeläget att denna verksamhet fortsätts och vidareutvecklas. Den föreslår därför att ett *samarbetsorgan* inrättas för ändamålet. Avsikten är att detta samarbetsorgan skall sortera under nämnden.

Nämnden föreslås bli utrustad med ett *kansli* med utredande och verkställande funktioner. Kansliet skall förestås av en kanslidirektör i lönegrad Bp 4. Den fasta personalen föreslås i övrigt skola omfatta tre tjänstemän med akademisk utbildning och viss biträdespersonal.

Delegationen uppskattar *kostnaderna* för den årliga verksamheten till 320 000 kr. Härtill kommer ett behov av uppskattningsvis 50 000 kr. för

särskilda undersökningar. Vidare föreslås att vid starten anslås 100 000 kr. under ett reservationsanslag för särskilda undersökningar.

2.2. Remissyttranden

Efter remiss har yttranden över delegationens förslag avgetts av socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, medicinalstyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, statistiska centralbyrån, bankinspektionen, konjunkturinstitutet, skolöverstyrelsen, kanslern för rikets universitet, lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, kommerskollegium, statens pris- och kartellnämnd, arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings och Jämtlands län, fullmäktige i riksbanken, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Svenska statistikersamfundet, Statistiska föreningen, Kooperativa förbundet, Industriens utredningsinstitut samt Jordbrukets utredningsinstitut. Till sistnämnda yttrande har även Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF) anslutit sig.

Kommerskollegium har bifogat yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Malmö, Göteborg och Gävle. Kanslern för rikets universitet har bifogat yttranden från historisk-filosofiska sektionerna vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm.

Remissinstanserna delar delegationens uppfattning om behovet av samordning på statistikens område. Ingen av remissinstanserna har heller haft något att erinra mot den av delegationen angivna målsättningen för samordningen och att denna bör omfatta inte endast den statliga statistikproduktionen utan ges en vidare omfattning.

De statliga remissinstanserna har i regel helt eller i huvudsak anslutit sig till delegationens uppfattning att bestående behov föreligger av samordning på statistikens område.

Statistiska centralbyrån utvecklar frågeställningen närmare och konstaterar att den första åtgärden bör vara att driva centraliseringen av den statliga statistikproduktionen så långt som är möjligt. Med hänsyn bl. a. till ovissheten om hur långt detta kan ske anser verket det vara svårt att nu uttala sig om omfattningen och arten av de samordningsproblem som på längre sikt kommer att föreligga då det gäller den statliga sektorn. Verket bedömer dock dessa samordningsbehov som relativt ringa och till sin karaktär speciella. Förutom en samordning mellan det centrala statistikverket och

den övriga — i huvudsak till administrativa processer knutna — statliga statistikproduktionen är det här också fråga om att bevaka samordningen mellan redan befintlig statlig statistik och de ansatser till ny statistikproduktion inom statsförvaltningen, som i framtiden kan komma att uppstå utanför centralbyrån. Enligt centralbyråns mening synes det dock ur samhällsekonomiska synpunkter långt viktigare att åstadkomma former för en samordning mellan å ena sidan hela den statliga sektorns statistikproduktion och å andra sidan den tilltagande statistikproduktion som bedrivs inom såväl den kommunala som den privata sektorn.

Kommunförbunden ansluter sig helt till delegationens uppfattning om behovet av samordning. *Svenska stadsförbundet* understryker sålunda, att en sådan mera vidsträckt samordning måste innebära fördelar, även kostnadsmissigt, för producenter, konsumenter och uppgiftslämnare på statistikområdet.

Även näringslivets och arbetsmarknadens organisationer instämmer i att samordningssträvandena måste omfatta inte bara den offentliga utan även den privata statistiken. Vidare betonar man särskilt den stora betydelse det har för uppgiftslämnarna om dubbelarbete kan undvikas genom förbättrad samordning.

Sveriges industriförbund konstaterar, att ett av de väsentligaste återstående samordningsproblemen är att ytterligare minska splittringen inom den statliga statistikproduktionen. Det statistiska samordningsorganet bör som konsekvens härav ges vittgående möjligheter till insyn i olika statliga organs arbete inom det statistiska området. Möjligheterna till samordning av den statliga och den kommunala statistiken bör också ägnas ökad uppmärksamhet liksom möjligheterna till samarbete mellan offentlig och enskild statistikproduktion. Det dubbelarbete som nu förekommer bör snarast elimineras. Särskilt är detta angeläget med hänsyn till uppgiftslämnarna. De kostnader, som företagen i egenskap av uppgiftslämnare för närvarande åsamlas, är sålunda enligt förbundet betydligt större än kostnaderna för själva statistikproduktionen. Liknande synpunkter anförs av *Industriens utredningsinstitut*, *Sveriges grossistförbund* och *Svenska bankföreningen*.

LO anför sammanfattningsvis, att de uppgifter som finns att bevaka när det gäller statistikens långtidsplanering och samordning främst är av tre typer. Dels bör den ekonomiska statliga statistiken samordnas så att dubbelarbete undviks och framförallt en standardisering sker av begrepp och metoder, dels bör centraliseringsarbetet av den statliga statistiken föras vidare enligt de målsättningar som låg till grund för 1960 års riksdagsbeslut och dels bör helt allmänt konsumenternas önskemål tillgodoses bättre genom ökade och intensifierade kontakter mellan statistikproducenter och statistik-konsumenter.

Beträffande de organisatoriska formerna för samordning råder det delade meningar bland remissinstanserna. Flera remissinstanser förordar sålunda att samordningsfrågorna skall handhas av statistiska centralbyrån i stället för den av delegationen föreslagna nämnden. Även i övrigt uttalas tveksamhet mot den föreslagna lösningen.

Till delegationens förslag om en fristående nämnd ansluter sig bland de statliga remissinstanserna *socialstyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens pris- och kartellnämnd, bostadsstyrelsen, länsstyrelserna i Jämtlands och Jönköpings län samt fullmäktige i riksbanken.*

Även *kanslern för rikets universitet* tillstyrker delegationens förslag och hänvisar därvid till infordrade yttranden från de *historisk-filosofiska sektionerna vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm*, vilka samtliga biträder förslaget om en fristående nämnd. Historisk-filosofiska sektionerna vid Uppsala och Stockholms universitet understryker särskilt angelägenheten av samordningsorganets självständighet gentemot producenter och konsumenter av statistik.

Likaledes biträder de tre kommunförbunden förslaget i den berörda frågan. *Svenska stadsförbundet* framhåller sålunda att det visserligen kunde anses vara i linje med den centralisering av den statliga statistikproduktionen, som skett till statistiska centralbyrån, att centralbyrån fungerade som samordningsorgan. Med hänsyn till att organet skall verka för samordning — och därmed också för planering — såväl inom den statliga statistikproduktionen som mellan statlig och icke-statlig statistikverksamhet anser förbundet dock att ett särskilt samordningsorgan bör tillskapas.

Bland näringslivets organisationer utvecklas liknande synpunkter av bl. a. *Jordbrukets utredningsinstitut*, i vars yttrande *Sveriges lantbruksförbund* och *RLF* instämt. Institutet framhåller särskilt betydelsen av att samordningsorganet får en oberoende ställning gentemot statistiska centralbyrån.

Till delegationens förslag att de centrala samordningsfrågorna skall handläggas av en fristående nämnd ansluter sig även *Sveriges köpmannaförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svenska sparbanksföreningen, LO* och *SACO*. Detsamma gäller *Statistiska föreningen* och *Svenska statistikersamfundet*.

TCO anser att ett särskilt samordningsorgan bör inrättas men menar att detta bör vara direkt rådgivande till statistiska centralbyrån. Denna nära anknytning till centralbyrån motiveras enligt *TCO* av att instruktionen för centralbyrån till stora delar sammanfaller med det program för nämnden som delegationen föreslagit samt att centralbyrån i allt större omfattning kommer att svara för den offentliga statistiken i framtiden.

Bland de remissinstanser som avstyrkt delegationens förslag eller ställt sig tveksamma till detsamma är följande statliga myndigheter, nämligen

statistiska centralbyrån, riksförsäkringsverket, statskontoret, bankinspektionen, konjunkturinstitutet, skolöverstyrelsen, kommerskollegium, arbetsmarknadsstyrelsen samt länsstyrelsen i Stockholms län.

Statistiska centralbyrån anser att det bör göras en bestämd åtskillnad mellan samordningsuppgifter som gäller den statliga statistikproduktionen och sådana som gäller samordningen mellan denna och den icke-statliga statistikproduktionen. Vad beträffar samordningsarbetet på den statliga statistikens område anser centralbyrån att detta i nästan samtliga fall endast kommer att beröra två parter, varav centralbyrån är den ena. Centralbyrån finner det vara ett onödigt dubbelarbete att de båda samrådande parterna tvingas informera och vid överenskommelser gå omvägen via en tredje fristående part. Ämbetsverket föreslår därför att samtliga samordningsuppgifter som rör den statliga statistikproduktionen skall anförtros åt verket. Till detta föreslås skola knytas ett råd med främsta arbetsuppgift att verka för en ändamålsenlig utformning av den statliga statistikproduktionen. Centralbyrån berör även frågan om en styrelse för verket. Att anförtro samordningsuppgifterna åt en styrelse anses dock inte lämpligt med hänsyn till svårigheten för en sådan att effektivt handha både verksledning och samordningsuppgifter.

Vad beträffar de arbetsuppgifter som rör samordningen mellan den statliga och den icke-statliga statistikproduktionen föreslår centralbyrån andra organisatoriska åtgärder. Då det gäller dessa uppgifter finner verket starka skäl för att de förläggas till ett särskilt organ. Verket föreslår därför att en samarbetsnämnd för statistikfrågor inrättas. Nämndens medlemmar skulle tillsättas av Kungl. Maj:t, dock på direkt förslag av viktigare statliga och icke-statliga statistikproducenter och konsumenter.

Konjunkturinstitutet ifrågasätter om ett särskilt samordningsorgan nu bör inrättas. Institutets tvekan är bl. a. föranledd av den rådande knappheten på kvalificerad statistisk personal.

Övriga remissinstanser, som ställer sig avvisande till delegationens förslag, har allmänt ansett att de centrala samordningsuppgifterna bör anförtros statistiska centralbyrån. Till denna uppfattning ansluter sig *statskontoret*, som finner att de av delegationen angivna motiven för ett fristående samordningsorgan knappast kan tillmätas avgörande betydelse. Såsom bakgrund till sitt ställningstagande anför statskontoret att centralbyrån redan i viss utsträckning har ställning som statistiskt samordningsorgan. Vidare framhäver ämbetsverket, att med nämndens ställning som rådgivande organ komplikationer kan inträffa på så sätt att vederbörande beslutande statistikorgan i visst fall företräder en annan uppfattning än nämnden. Därest inte nämnden genom sin sammansättning får en klart auktoritativ ställning förefaller det statskontoret mest realistiskt att nämnden i antydda fall söker nå ett samgående med centralbyrån såsom den största statistikproducenten. Med hänsyn till samordningsverksamhetens karaktär bör vi-

dare enligt statskontorets mening representanterna för olika intressegrupper på statistikens område medverka i sådana former att de även blir medansvariga för genomförande av besluten. En sådan aktiv medverkan från intresserepresentanternas sida skulle vinnas om centralbyrån erhåller en kollegial styrelse med lekmannainslag.

Kommerskollegium finner de av delegationen anförda skälen för ett fristående organ beaktansvärda men anser dock — i likhet med handelskammarna från vilka kollegiet infordrat yttranden — att skälen för att anknyta den samordnande verksamheten till statistiska centralbyrån är starkare. Det främsta motivet härför är enligt kollegiets mening, att en organisation med en självständig nämnd kan komma att motverka den till centralbyrån under de senaste åren gjorda koncentreringen av allmänna statistiska frågor. Delegationens farhågor för att en anknytning till centralbyrån skulle minska samordningsorganets auktoritet särskilt gentemot icke-statliga verksamheter anser kollegiet i likhet med handelskammarna vara överdrivna. För att centralbyrån skall kunna med full auktoritet fungera som den centrala myndigheten på statistikområdet bör den tvärtom enligt kollegiets mening också handha de betydelsefulla samordningsfrågorna. Ett ytterligare skäl för en anknytning till centralbyrån är att en sådan anordning ur administrativ synpunkt ter sig som en enklare och förmodligen mindre kostsam lösning.

Riksförsäkringsverket ifrågasätter om inte den vägledande ställning på statistikområdet, som föreslagits ankomma på den tilltänkta nämnden, skulle kunna anförtros åt statistiska centralbyrån utan att någon mera nämnvärd utbyggnad av detta ämbetsverk behöver ske.

Även *arbetsmarknadsstyrelsen* förordar en lösning i anslutning till statistiska centralbyrån. De av delegationen framförda betänkligheterna mot en organisation i anslutning till centralbyrån finner styrelsen inte vara av den art att de bör utgöra hinder för en organisation där den föreslagna nämnden i stället får ställningen av styrelse för statistiska centralbyrån. *Skolöverstyrelsen* är likaledes inne på tanken att centralbyrån skall utrustas med en styrelse.

Medicinalstyrelsen tar inte ställning i den berörda frågan om samordningsorganet bör vara fristående eller ej men framhåller för sin del att styrelsen inte funnit några olägenheter av den direkta kontakt styrelsen upprätthåller med statistiska centralbyrån i de frågor där de båda ämbetsverkens statistik har beröringspunkter.

De enskilda organisationer, som förordar att det skall uppdras åt centralbyrån att vara samordningsorgan, fäster i allmänhet stort avseende vid att verket utrustas med en styrelse. *Sveriges industriförbund* konstaterar, att en nämnd utan verkställande funktioner men med så vittgående arbetsfält som det som föreslagits sannolikt skulle få en alltför svag organisatorisk ställning. Bl. a. nämns risken för kollision mellan nämndens och statistiska centralbyråns arbete. Industriförbundet finner att övervägande skäl — så-

väl principiella som praktiska — talar för en organisatorisk lösning i form av en verksstyrelse för statistiska centralbyrån. Särskilt betydelsefull är den nära anknytning, som med en verksstyrelse kan uppnås mellan samordningsverksamheten i stort och planeringsverksamheten vid statistiska centralbyrån. I verksstyrelsealternativet bortfaller även de onödiga administrativa omgångar, som blir en följd av inrättandet av en separat rådgivande nämnd. Kostnaderna för samordningen kan därmed hållas nere. Liknande synpunkter anförs av *Industriens utredningsinstitut*.

Svenska arbetsgivareföreningen framhåller bl. a., att det fortsatta förbättrings- och nydaningsarbetet på statistikens område kommer att verkställas genom de samarbetsgrupper som redan nu etablerats eller som kommer att tillsättas på initiativ av centralbyrån. Genom detta direkta samarbete mellan konsument och producent blir vägen kortare, effektivare och mindre kostnadskrävande. Om uppgifterna skulle handläggas av ett organ som intar en fristående ställning i förhållande till i sammanhanget berörda parter, kan statistiken inte på samma enkla sätt inlemmas i en rationellt ordnad process som den centralbyrån förutsätts förfoga över då uppbyggnadsverksamheten nu snart är avslutad. Fördelarna av att det centrala ämbetsverket för statistik samtidigt tilldelas befogenheter som samordningsorgan finner föreningen vara överlägsna varje form av ett fristående samordningsorgan, och den föreslår att ämbetsverket förses med en verksstyrelse av den typ som redan finns i en del andra ämbetsverk med utåtriktad verksamhet.

Svenska bankföreningen anser att delegationens förslag i stora delar är alltför vagt och abstrakt för att kunna läggas till grund för praktiska åtgärder. Föreningen är inte övertygad om att samordningsfrågorna kräver en så kostsam apparat och föreslår att samordningsuppgifterna anförtros åt centralbyrån.

Beträffande den föreslagna nämndens uppgifter anser flera remissinstanser det tveksamt om nämnden kan få erforderlig auktoritet. Delegationens uppfattning att nämnden inte kan ges beslutande befogenheter gentemot andra organ delas dock av samtliga remissinstanser som uttalat sig härom med undantag av *Svenska stadsförbundet*. Enligt förbundet bör nämnden ha någon form av direktivrätt i förhållande till statistiska centralbyrån när det gäller planeringen, samordningen och utformningen av statistikproduktionen.

För att stärka nämndens auktoritet förordar *LO*, att en långtidsplan för samordningsarbetet upprättas. Liknande förslag framförs även av *TCO* och *SACO*.

När det gäller nämndens sammansättning har flertalet remissorgan anslutit sig till delegationens ståndpunkt att nämndens ledamöter skall vara obundna i förhållande till olika intressenter. En avvikan-

de ståndpunkt intar dock *Svenska stadsförbundet*, *TCO*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation* samt *historisk-filosofiska sektionen vid Lunds universitet*. Även några av de remissinstanser, som inte direkt anslutit sig till förslaget om en nämnd, har avvikande uppfattning. Detta gäller bl. a. *arbetsmarknadsstyrelsen*, *kommerskollegium* och *Svenska bankföreningen*.

Flertalet remissinstanser ställer sig positiva till förslaget om ett råd med representanter för olika statistikintressenter. Av de remissorgan, som förordat att statistiska centralbyrån blir samordningsorgan, förordar *Sveriges grossistförbund* att till centralbyrån skall knytas ett motsvarande råd. Liknande uppfattning har även *Sveriges industriförbund*, som framhåller att det nuvarande systemet med arbetsgrupper och informella kontakter fungerat tillfredsställande och även i fortsättningen bör utgöra en viktig del av samordningsarbetet.

Vissa remissinstanser anser att rådet bör ersättas av eller ges form av specialinriktade samarbetsgrupper. *Statistiska centralbyrån* föreslår sålunda att rådet skall uppdelas i sektioner som förutsätts arbeta relativt självständigt inom sina resp. områden. I detta system skulle även infogas indexnämnden och lönestatistikdelegationen samt de informella arbetsgrupper som centralbyrån tillkallat för diskussioner rörande utveckling och utformning av olika statistikgrenar. Även *statskontoret* utgår från att de frågor som rådet skulle handha i stället bör kunna handläggas inom ett system med samarbetsgrupper. *Industriens utredningsinstitut* finner det föreslagna rådet onödigt, om man genomför förslaget om en verksstyrelse med representanter för viktigare intressegrupper.

Enligt *Kooperativa förbundet* skulle de uppgifter, för vilka rådet avsetts, kunna lösas effektivare genom återkommande sammankomster av konferenskaraktär med representanter för det vid varje tillfälle aktuella området. Även *statens jordbruksnämnd* anser det smidigare att upplysningar inhämtas genom olika kontakter vid varje särskilt tillfälle.

Det föreslagna samarbetsorganet berörs i några yttranden. *Statistiska centralbyrån* anser det påtagligt, att samarbetet mellan statistikproduktion samt undervisning och forskning bör fördjupas även om andra former kan väljas än vad delegationen föreslagit. Enligt *Sveriges industriförbund* bör det ifrågavarande samarbetet bäst kunna tillgodoses genom direkta kontakter mellan universitetsväsendets och statistikproduktionens centrala organ.

I fråga om nämndens kansli anser några instanser att delagationen underskattat personalbehovet. Till dessa hör bl. a. *bostadsstyrelsen*. Även *statskontoret*, som avstyrkt förslaget om en nämnd, framhåller att personalorganisationen syns alltför begränsad i förhållande till den förutsatta omfattningen av nämndens uppgifter.

3. Den statliga bostads- och byggnadsstatistikens organisation

3.1. Nuvarande statistikproduktion

Bostads- och byggnadsstatistik utarbetas f. n. av ett flertal statliga organ. Mera omfattande sådan statistikverksamhet handhas sålunda av arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, statens hyresråd, statens institut för byggnadsforskning och statistiska centralbyrån.

Inom *arbetsmarknadsstyrelsen* utarbetas dels s. k. igångsättningstillståndsstatistik, vilken utgör ett slags driftsstatistik för igångsättningsregleringen, dels s. k. påbörjandestatistik, vilken omfattar bl. a. beräknad byggnadstid, byggnadskostnader, antal bostadslägenheter och bostadsyta för påbörjade byggnadsprojekt. Vidare utför styrelsen byggnadsinventeringar som innefattar uppgifter för sysselsättningsplaneringen om bl. a. antalet sysselsatta byggnadsarbetare, totala byggnadskostnader enligt senaste beräkningar och nedlagda kostnader. Nämnda statistik produceras vid styrelsen av en särskild enhet inom lokaliserings- och utredningsbyrån.

Hos *bostadsstyrelsen* bedrivs en omfattande bostads- och byggnadsstatistisk verksamhet. Inom verkets planeringsbyrå utarbetas sålunda månatlig och årlig bostadsbyggnadsstatistik, varav den månatliga syftar till snabbinformation om bostadsbyggandets omfattning och utvecklingstendenser och den årliga främst till att ge information om vissa egenskaper hos de inflyttningsfärdiga husen. Vidare utarbetas löpande summarisk lånestatistik, som är avsedd att ge information om omfattningen av den av länsbostadsnämnderna m. fl. handlagda statliga låne- och bidragsverksamheten. Inom byrån förs även ett samordningsregister, vari uppgifterna från styrelsens nämnda statistikgrenar sammanställs. Slutligen utarbetar byrån statistik över låneobjekt, innefattande utförliga uppgifter om de enskilda låneobjekten. Vid en indexsektion inom styrelsens värderingsbyrå utarbetas ett antal indexserier, nämligen byggnadskostnadsindex för flerfamiljs- och enfamiljshus, entreprenadindex samt indexserier som berör vissa installationer och underhållskostnader m. m. Vidare handhar sektionen vissa driftskostnadsberäkningar, nämligen driftskostnadsundersökningar för flerfamiljshus och undersökningar rörande kommunala taxor. Härutöver utförs vid andra sektioner inom verket bl. a. enkäter rörande bostadsmarknadsläget, enkäter till kommuner rörande bostadsbehov och planerat bostadsbyggande samt beräkning av ortskoefficienter för byggnadskostnader.

Inom *statens hyresråd* utför en statistisk avdelning årliga fastighetsomkostnadsundersökningar, som i första hand syftar till att ge underlag för rådets årliga skrivelse till Kungl. Maj:t angående generell hyreshöjning. Vidare gör rådet vissa specialundersökningar, exempelvis beträffande verkningarna av ändrade räntebidrag till statsbelånade fastigheter.

Statens institut för byggnadsforskning bedriver vissa statistiska special-

undersökningar avseende byggnadsproduktionens teknik, kostnader, kvalitet m. m.

Inom *statistiska centralbyrån* utarbetas på olika sektioner bl. a. dels investeringsstatistik för delar av industrin, för samferdseln och för kommunerna, dels lönestatistik för arbetare inom byggnads- och anläggningsverksamhet, dels beräkningar i nationalräkenskaperna av investeringar i byggnads- och anläggningsproduktion och av bostadsbeståndets tjänster m. m., dels bostadsomkostnadsundersökningar i anslutning till konsumentprisindex. Vidare handhar centralbyrån bostadsräkningar och tillfälliga specialundersökningar avseende bostadsförhållanden m. m. Slutligen bedrivs vid centralbyrån en av delegationen tidigare ledd försöksverksamhet med producentstatistik över byggnads- och anläggningssektorns produktion.

Vid ett antal *övriga organ* utarbetas andra former av bostads- och byggnadsstatistik, främst indexserier för speciella delar av byggnads- och anläggningsverksamheten.

Beträffande den statistikproduktion som enligt den givna redovisningen bedrivs vid administrativa myndigheter gäller, att statistiken främst utarbetas för att tjäna som underlag för resp. verks administrativa uppgifter och inte utformats för andra mer allmänna ändamål.

3.2. Förslag av delegationen för statistikfrågor

3.2.1. Behovet av bostads- och byggnadsstatistik

Delegationen för statistikfrågor framhåller den stora betydelse som byggnads- och anläggningsverksamheten har ur samhällssynpunkt. Värdet av de årliga investeringarna i byggnader och anläggningar i landet uppges uppgå till drygt 16 miljarder kr. och antalet sysselsatta i verksamheten till ca 300 000. Med hänsyn till verksamhetens art och centrala betydelse föreligger ett stort behov av statistisk information.

Delegationen anser det erforderligt, att ifrågavarande statistik ges en sådan allmän utformning, att den på ett ändamålsenligt sätt tillgodoser behoven av statistik även för andra ändamål än de administrativa verkens funktioner. Det framhålls, att nuvarande spridning av statistikproduktionen försvårar ett rationellt och effektivt utnyttjande av statistiken. För statistikens effektivitet är det önskvärt att nuvarande dubbelarbete inom produktionsledet elimineras.

För att skapa en mer detaljerad bild av behoven indelar delegationen bostads- och byggnadsstatistiken i tre grupper, nämligen dels statistik (utom prisindex) avseende byggnads- och anläggningsverksamhet, dels prisindex avseende sådan verksamhet, dels statistik avseende beståndet av byggnader och anläggningar.

För att anspråken på statistik avseende byggnads- och anläggningsverk-

samhet tillfredsställande skall kunna tillgodoses erfordras enligt delegationen summarisk investeringsstatistik (insamlad från de investierande företagen), producentstatistik (baserad på uppgifter från byggnads- och anläggningsföretag) samt projektstatistik (dvs. särredovisning av de enskilda projekten). Den statistik som f. n. produceras på dessa områden anser delegationen otillräcklig.

I fråga om prisindex på byggnads- och anläggningsområdet föreligger ett starkt behov av mer tidsenliga index. Delegationen påpekar bl. a. att de indexserier som f. n. utarbetas över byggnadskostnaderna inte avspeglar effekten av rationaliseringen i byggnadsverksamheten. Vidare framhålls behovet av ett byggnadsprisindex, som mäter prisutvecklingen med utgångspunkt inte från kostnadssidan utan från priset på de färdiga produkterna.

Inom ramen för den tredje gruppen, statistik avseende beståndet av byggnader och anläggningar, föreligger enligt delegationen ett särskilt starkt behov av data rörande bostadsbeståndet. Bl. a. understryks den nuvarande bristen på information om bostadskostnader. Ett starkt behov av hyresstatistik anses föreligga. Även behovet av en intäkts- och driftsstatistik för bostadsfastigheter betonas.

3.2.2. Centralisering och utveckling av statistiken

För att nackdelarna med den nuvarande splittringen av statistikproduktionen på bostads- och byggnadsområdet skall kunna undvikas och för att behoven av statistik bättre skall kunna tillgodoses föreslår delegationen, att statistiken läggs om. Detta anses böra ske dels genom att statistiken i huvudsakliga delar centraliseras till statistiska centralbyrån, dels genom att statistiken blir föremål för utvecklingsarbeten.

I fråga om centraliseringsåtgärder föreslår delegationen, att ansvaret för följande statistikgrenar överföres till statistiska centralbyrån, nämligen från *arbetsmarknadsstyrelsen* den s. k. påbörjandestatistiken och byggnadsinventeringarna, från *bostadsstyrelsen* den löpande såväl som den årliga bostadsbyggnadsstatistiken, samordningsregistret, statistiken över låneobjekt, beräkningen av byggnadskostnads- och entreprenadindex samt indexserierna avseende installationer, underhåll m. m. ävensom driftkostnadsundersökningarna för flerfamiljshus samt från *statens hyresråd* fastighetsomkostnadsundersökningarna och hyresrådets övriga statistikproduktion. Vidare föreslås centralbyrån få ansvaret för den tidigare i delegationens regi bedrivna försöksverksamheten med statistik över byggnads- och anläggningssektorns produktion samt för den framtida reguljära bostadsstatistik, bl. a. hyresstatistik, som kan komma att skapas. Det behov av specialundersökningar som i framtiden kan uppkomma för *statens institut för byggnadsforskning* föreslås också i huvudsak böra tillgodoses av centralbyrån.

Delegationen ifrågasätter, om inte bostadsstyrelsens enkäter till kommunerna rörande bostadsmarknadsläget kan upphöra. Övrig statistikproduktion, däribland bostadsstyrelsens löpande låne- och bidragsstatistik och beräkning av ortskoefficienter för byggnadskostnader samt övriga organs indexserier, föreslås t. v. skola ligga kvar hos resp. organ. Delegationen anser dock, att ansvaret för de indexserier, som efter närmare utredning bedöms skola fortsättningsvis produceras, med tiden överförs till centralbyrån.

Tidpunkten för de centraliseringsåtgärder som anses böra vidtas utan ytterligare utredning föreslås till den 1 januari 1966.

En förutsättning för centraliseringen är, att de avlämnande verkens behov av statistiskt underlag för verksamheten även i fortsättningen kan tillgodoses. I detta syfte föreslår delegationen att statistiska centralbyrån upprätthåller ett nära samarbete med verken ifråga. Vidare förordas, att de statistiska uppgifter som sålunda erfordras av dessa verk skall behandlas med förtur av centralbyrån.

I fråga om utvecklingsarbeten föreslår delegationen bl. a. följande åtgärder. Frågan om en uppläggning av investeringsstatistik för ytterligare näringsgrenar bör utredas. Vidare bör utredas möjligheterna att komplettera producentstatistiken och projektstatistiken i sådana hänseenden att föreliggande behov tillgodoses. Beträffande prisindex avseende byggnads- och anläggningsverksamheten bör möjligheterna att tillgodose föreliggande behov av tidsenliga index undersökas. Vad slutligen gäller statistik avseende beståndet av byggnader och anläggningar erinrar delegationen om att Kungl. Maj:t uppdragit åt bostadsstyrelsen och statistiska centralbyrån att gemensamt utarbeta förslag till riktlinjer för fortlöpande urvalsundersökningar inom bostadsstatistiken. Delegationen föreslår, att det påbörjade utredningsarbetet fullföljs och att därvid bl. a. även utarbetas förslag om avvägning mellan bostadsräkningar och löpande bostadsstatistik. Vidare bör särskilt uppmärksammas behovet av hyres- och bostadskostnadsstatistik samt in- och driftstatistik för bostadsfastigheter.

Delegationen föreslår, att utredningsarbetet avseende prisindex uppdras åt en särskild expertutredning och att övriga utredningsuppdrag anförtros statistiska centralbyrån.

Delegationen berör även frågan om uppgiftsplikt beträffande ifrågavarande statistik. Vad gäller den statistik som f. n. bedrivs av arbetsmarknadsstyrelsen och hyresrådet finns uppgiftsplikt föreskriven. Delegationen föreslår att gällande kungörelser ändras till att avse centralbyrån. För bostadsstyrelsens statistik saknas motsvarande bestämmelser. Delegationen föreslår härvidlag att uppgiftsplikt införs för kommunerna samt berörda byggherrar eller byggnads- och anläggningsföretag.

3.2.3. Personal- och anslagsfrågor

Delegationen föreslår, att den statistik som överflyttas till centralbyrån förläggs till en för ändamålet nyinrättad byrå inom verket, byrån för bostads- och byggnadsstatistik. Denna byrå bör enligt delegationen ges följande personaluppsättning, nämligen en byråchef i Bo 1, tre högst byrådirektörer i Ae 27, en högst byrådirektör i Ae 25, tre högst förste aktuarier i Ae 23, en högst förste byråingenjör i Ae 23, två amanuenser i A 17/21, fyra kanslisterna i A 9/15, en kontorsskrivare i Ae 13, två kansliskrivare i Ae 11, fem kontorister i Ae 9, åtta kanslibiträden i Ae 7 och fyra kontorsbiträden i A 2/5.

Vidare föreslås, att vid verkets planerings- och samordningsavdelning inrättas en tjänst som högst byrådirektör i Ae 27. Härutöver beräknas 50 000 kr. för helår till personalförstärkning på administrativa byrån. För en tillfällig personalförstärkning av nämnda byrå i samband med själva omläggningen beräknas 36 000 kr.

Sammanlagt föreslås alltså att centralbyrån, förutom förstärkningen av den administrativa byrån, tillförs 36 nya tjänster. Av dessa föreslås byråchefstjänsten på den nya byrån inrättad fr. o. m. den 1 juli 1965, vilket motiveras av vissa förberedelsearbeten för statistiköverflyttningen, medan övriga permanenta tjänster föreslås inrättade fr. o. m. den 1 januari 1966. Mot utökningen av centralbyråns personal svarar en föreslagen minskning av de avlämnande verkens personal om sammanlagt ca 30 tjänster. Härtill kommer en minskning av arbetsbördan för verkens administrativa personal m. m.

Delegationen har gjort anslagsberäkningar för statistiska centralbyråns dels avseende helår, dels avseende budgetåret 1965/66. I sistnämnda fall har hänsyn tagits till att den föreslagna centraliseringen avses skola genomföras den 1 januari 1966 och sålunda i huvudsak påverkar anslagen endast vad avser andra hälften av budgetåret.

Delegationens beräkningar framgår av följande sammanställning.

Anslag	Helt budgetår	Budgetåret 1965/66
Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	+ 986 000	+ 556 000
Därav:		
Avlöningar till ordinarie tjänstemän	+ 35 000	+ 35 000
Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	+ 593 000	+ 319 000
Rörligt tillägg	+ 358 000	+ 202 000
Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet	+ 253 000	+ 211 000

Anslag	Helt budgetår	Budgetåret 1965/66
Därav:		
Sjukvård m. m.	+ 2 000	+ 1 000
Reseersättningar	+ 8 000	+ 4 000
Expenser		
a. Bränsle, lyse, vatten	+ 3 000	+ 1 000
b. Övriga expenser	+ 95 000	+ 133 000
Publikationstryck	+ 20 000	+ 10 000
Övriga utgifter		
Ersättning till datamaskincentralen för ma- skinbearbetningar	+ 125 000	+ 62 000
Statistiska centralbyrån: Särskilda undersök- ningar	+ 200 000	+ 200 000

Under avlöningsanslaget har, utöver medel för de föreslagna 36 permanenta tjänsterna, beräknats 16 000 kr. för helt budgetår för vikarier, övertidsersättningar m. m. och förutnämnda belopp av 50 000 kr. resp. 36 000 kr. för den föreslagna förstärkningen av administrativa byrån. Under omkostnadsanslaget har för budgetåret 1965/66 till övriga expenser beräknats ett belopp av 85 000 kr. för engångsutgifter.

Mot den beräknade höjningen av centralbyråns avlöningsanslag, 986 000 kr. för helt budgetår, svarar en beräknad minskning av arbetsmarknadsstyrelsens, bostadsstyrelsens och statens hyresråds avlöningsanslag med sammanlagt 761 000 kr. Förslaget innebär sålunda på avlöningssidan en nettoökning av 225 000 kr. Av denna belöper sig drygt hälften, 120 000 kr., på den föreslagna permanentningen av försöksverksamheten med statistik över byggnads- och anläggningssektorns produktion. Återstoden hänför sig dels till en utökning av personalen för bostadsbyggnads- och länestatistiken, vilken har föreslagits av bostadsstyrelsen även för det fall dessa statistikgrenar ligger kvar hos styrelsen, dels till vissa tjänsteförändringar och dels till utökningen av personalen vid planerings- och samordningsavdelningen.

Mot den beräknade höjningen av centralbyråns omkostnadsanslag, 253 000 kr., svarar en beräknad minskning av arbetsmarknadsstyrelsens, bostadsstyrelsens och hyresrådets omkostnadsanslag med sammanlagt 214 500 kr. Nettoökningen, 38 500 kr., anses huvudsakligen hänförlig till permanentningen av statistiken över byggnads- och anläggningssektorns produktion.

3.3. Remissyttranden

Efter remiss har yttranden över delegationens förslag avgetts av byggnadsstyrelsen, statistiska centralbyrån, konjunkturinstitutet, statens jordbruksnämnd, statens pris- och kartellnämnd, arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, statens hyresråd, statens institut för byggnadsforskning, bostadsbyggnadsutredningen, Svenska kommunförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund (HSB), Svenska riksbyggen, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Hyresgästernas riksförbund och Sveriges fastighetsägareförbund.

LO har bifogat yttrande av Svenska byggnadsarbetareförbundet.

Delegationens synpunkter på behovet av bostads- och byggnadsstatistik har genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Nästan samtliga remissinstanser tillstyrker även delegationens förslag till centralisering och utveckling av statistiken. Sålunda ställer sig bl. a. *bostadsstyrelsen* positiv till förslaget att större delen av styrelsens statistik överförs till centralbyrån.

De övriga närmast berörda myndigheterna har dock vissa invändningar mot delegationens förslag. Sålunda avstyrker *arbetsmarknadsstyrelsen* ett överförande av styrelsens månatliga påbörjandestatistik och kvartalsvisa byggnadsinventeringar. Verket framhåller bl. a., att denna korttidsstatistik under det beslutade successiva sloandet av igångsättningsregleringen och övergången till en frivillig sysselsättningsplanering kommer att få ett ökat värde. Det skulle enligt styrelsen vara mycket olägligt att under denna uppbyggnadsperiod vidta administrativa förändringar i det statistiska systemet. Även för det fortsatta arbetet bedöms dessa uppgifter, som inhämtas av länsarbetsnämnderna, vara av stort administrativt värde för styrelsen. En centralisering till centralbyrån skulle innebära en administrativ dubblering och sannolikt medföra att nuvarande korta bearbetningstid för statistiken inte kan bibehållas. Det anses därför lämpligt, att styrelsen utför bearbetning och analys av korttidsstatistiken samt endast överlämnar den till centralbyrån för publicering. Däremot har styrelsen inte någon erinran mot att motsvarande årsstatistik överförs till centralbyrån. Vidare anser styrelsen starka skäl tala för att den månatliga bostadsbyggnadsstatistiken alltjämt utarbetas av bostadsstyrelsen.

Statens hyresråd ifrågasätter om anledning föreligger att överflytta rådets fastighetsomkostnadsundersökningar, då behovet av dessa inom en tämligen nära framtid kan komma att bortfalla, om den nuvarande hyresregleringen ersätts av en reglering med annan utformning.

Statistiska centralbyrån föreslår, att en närmare utredning görs om det administrativa systemet för utnyttjandet av det vid bostadsstyrelsen förda samordningsregistret, innan man tar ställning till den framtida förläggningen av detta register.

Förslaget om överföring av arbetsmarknadsstyrelsens, statens hyresråds och vissa delar av bostadsstyrelsens statistik avstyrks av *Hyresgästernas riksförbund*.

Ett flertal remissinstanser, bl. a. *bostadsstyrelsen* och *statens hyresråd*, understryker vikten av att de avlämnande verkens behov av statistiskt underlag för de administrativa funktionerna tillgodoses efter centraliseringen. Det understryks, att sådant underlag bör föreligga såväl i tillräcklig omfattning som med erforderlig snabbhet.

De föreslagna utvecklingsarbetena hälsas av remissinstanserna genomgående med tillfredsställelse. Särskilt understryks vikten av att en expertutredning tillsätts för utformning av tidsenliga prisindex och att resultat på området snabbt kommer fram. I fråga om olika delar av utrednings- och utvecklingsarbetet framläggs kompletterande förslag.

I vad delegationens förslag berör uppgiftsplikt till statistiken framhåller *arbetsmarknadsstyrelsen*, att det föreligger fortsatt behov av uppgiftsplikt till styrelsen för sysselsättningsplaneringens genomförande.

I fråga om personal- och anslagsfrågor görs vissa erinringar av bl. a. *statistiska centralbyrån*, som framhåller att de tillfälliga kostnadsökningarna i samband med överflyttningen kan bli större än beräknat. Vidare föreslår verket, att förstärkningen av planerings- och samordningsavdelningen sker redan den 1 juli 1965.

4. Anslagsframställningar

4.1. Förslag av statistiska centralbyrån

4.1.1. Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet

Till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 10 404 000 kr. Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget för nästa budgetår ökas med 2 620 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
a) Byrån för jordbruksstatistik	
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
1 kanslibitråde Ae 7	+ 16 488
3 1/2 kontorsbiträden A 2/5	+ 52 080

	Ökning eller minskning	
b) Byrån för industristatistik		
1 kanslibitråde Ae 7	+	16 488
1 kontorist Ae 9	+	18 312
1 kanslibitråde Ae 7	+	16 488
Medel för smidesgodsstatistik	+	3 000
c) Byrån för finansstatistik		
1 högst byrådirektör Ae 25	+	39 684
Minskning med 1/2 amanuens A 17/21	—	15 324
1/2 kanslibitråde Ae 7	+	8 244
1 högst byrådirektör Ae 25	+	39 684
1 amanuens A 17/21	+	30 648
1 kanslist A 9/15	+	22 488
2 kanslibiträden Ae 7	+	32 976
2 kontorsbiträden A 2/5	+	29 760
d) Byrån för rätts- och socialvårdsstatistik		
1 högst förste aktuarie Ae 23	+	35 784
Minskning med 1/2 amanuens A 17/21	—	15 324
1 kanslist A 9/15	+	22 488
1 kansliskrivare Ae 11	+	20 280
3 kontorister Ae 9	+	54 936
1 kanslibitråde Ae 7	+	16 488
1 kansliskrivare Ae 11 (1/2 år)	+	10 140
1 kontorsbiträde A 2/5 (1/2 år)	+	7 440
Personal för fastighetsprisstatistiken	+	90 000
e) Byrån för undervisningsstatistik		
2 kanslibiträden Ae 7	+	32 976
f) Byrån för arbetsmarknadsstatistik		
1 amanuens A 17/21 (1/2 år)	+	15 324
1 kanslist A 9/15 (1/2 år)	+	11 244
1 kontorsbiträde A 2/5 (1/2 år)	+	7 440
g) Administrativa byrån		
1 personalassistent Ae 15	+	24 936
1 högst förste byråsekreterare Ae 23	+	35 784
h) Dokumentationsenheten		
1/2 kontorsbiträde A 2/5	+	7 440
1 kanslist A 9/15	+	22 488
Minskning med 1 kontorsskrivare	—	22 488
1 kanslist A 9/15	+	22 488
1 bibliotekarie Ae 23	+	37 680
1 biblioteksassistent Ae 11	+	20 280
1 kontorist Ae 9	+	18 312

	Ökning eller minskning
1 högst förste byråsekreterare Ae 23	+ 35 784
1 förrådsförman Ae 9	+ 18 312
i) Planerings- och samordningsavdelningen	
2 högst avdelningsdirektör Be 1	+ 107 856
2 högst förste aktuarie Ae 23	+ 71 568
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
2. Tjänsteförändringar m. m.	
a) Lönegradsförändringar	+ 135 024
b) Ordinariesättningar m. m.	—
c) Vissa arvodesfrågor	+ 39 700
3. Löneomräkning	+ 1 367 700
	+ 2 620 000

Motiv

1. a) Statistiska centralbyrån föreslår, att de deklarationsundersökningar för jordbrukare, som nu bekostas från anslaget till särskilda undersökningar, överförs till verkets permanenta arbetsuppgifter. Enligt tidigare planer skulle undersökningarna vart tredje år utvidgas med en detaljredovisning av naturaförmåner och driftkostnader. Denna större omfattning föreslås bli genomförd budgetåret 1965/66. För ändamålet begärs en kontorist, ett kanslibitråde och 3 1/2 kontorsbiträden varav 1 1/2 tjänst avser tillfällig förstärkning under budgetåret 1965/66.

1. b) En utökning av den årliga elstatistiken har försöksvis inletts. Denna utökning innebär väsentligt förbättrade möjligheter att utnyttja elstatistiken som underlag för prognoser över det framtida kraftbehovet. Kostnaderna för extra personal för detta merarbete täcks under innevarande budgetår ur anslaget till särskilda undersökningar. Verket föreslår att medel för en tjänst som kanslibitråde beräknas fr. o. m. nästa budgetår.

Den nuvarande personaltilldelningen för de permanenta arbetsuppgifterna inom industri- och bergverksstatistiken efter omläggning av varunomenklaturen har visat sig otillräcklig. Centralbyrån föreslår därför en personalförstärkning med en kontoristtjänst och en kanslibiträdestjänst.

Försök har gjorts med en produktionsstatistik för smidesgods. Då ett dokumenterat behov av sådan statistik föreligger, föreslår centralbyrån att den får ingå i den löpande industristatistiken. För ändamålet beräknas 3 000 kr.

1. c) Statistiska data rörande kommunerna lämnas f. n. i ett flertal av statistiska centralbyråns publikationer, främst Årsbok för Sveriges kommuner. Som en följd av den kommunala sektorns snabba expansion ökar efterfrågan på statistiska uppgifter som kan ligga till grund för prognoser och planering. Dessa uppgifter bör redovisas i en och samma publikation. Centralbyrån an-

ser därför en omarbetning och utvidgning av Årsbok för Sveriges kommuner vara önskvärd liksom ökade kontakter med den kommunala sektorn. För detta arbete beräknar centralbyrån en tjänst som högst byrådirektör i Ae 25 samt en halv kanslibiträdestjänst i Ae 7. Samtidigt sker en minskning med en halv amanuens i A 17/21.

Sedan år 1961 har statistiska centralbyrån under anslaget till särskilda undersökningar erhållit medel för en kreditmarknadsstatistik för företag. När det centrala företagsregistret numera till stora delar föreligger komplett, har förutsättningarna för att erhålla en kvalitativt fullgod kreditmarknadsstatistik ökat. Det är därför önskvärt att den s. k. vinststatistiken och kreditmarknadsstatistiken kan samordnas, då dessa båda statistikgrenar hör nära samman vid behandlingen hos både uppgiftslämnare och producent. För permanentning av kreditmarknadsstatistiken och för samordning och utbyggnad av denna och vinststatistiken uppskattar centralbyrån personalbehovet till en tjänst som högst byrådirektör i Ae 25, en tjänst som amanuens i Ae 17/21, en kanslisttjänst i A 9/15, två kanslibiträdestjänster i Ae 7 samt två kontorsbiträdestjänster i A 2/5.

1. d) Arbetsstatistiken rörande domsagorna har överflyttats från justitiedepartementet till centralbyrån och där lagts under sektionen för processtatistik. I samband med rådhusrätternas förstärkning torde en motsvarande arbetsstatistik rörande dessa tillkomma. Vidare beräknas nådestatistiken byggas ut i samband med genomförandet av kriminalstatistikens andra utbyggnadsetapp. En förstärkning av personalen vid sektionen är därför erforderlig. Verket föreslår, att en halvtidstjänst som amanuens utökas till heltidstjänst samt utbyts mot en tjänst som högst förste aktuarie i Ae 23.

Riktlinjerna för en utbyggnad av kriminalstatistiken förelades och godkändes av 1960 års riksdag (prop. 1960: 12, L¹U 6, rskr 76). Som en andra etapp skulle en verkställighets- och en återfallsstatistik införas den 1 januari 1965. Redan innevarande budgetår har medel för igångsättning beviljats. Centralbyrån föreslår att följande tjänster inrättas för denna statistik, nämligen en kanslist i A 9/15, en kansliskrivare i Ae 11, tre kontorister i Ae 9 och ett kanslibiträde i Ae 7.

I samband med omläggning av statistiken över vägtrafikolyckor bör lönekostnaderna för två tjänster inom denna statistik, vilka f. n. bestrids av statens trafiksäkerhetsråd, överföras till centralbyrån. Detta gäller en tjänst som kansliskrivare i Ae 11 och en kontorsbiträdestjänst i A 2/5.

Centralbyrån föreslår en integration av bearbetningen av lagfarts- och fastighetsprisstatistiken. Förslaget syftar till en förenkling av arbetsrutinerna i de berörda statistikgrenarna. Verket föreslår vidare, att fastighetsprisstatistiken skall byggas ut och differentieras. Förslaget innebär bl. a., att denna statistik, som används som underlag främst för fastighetstaxeringen, omformas för att ge en mera rättvisande bild än f. n. av den s. k. överprisprocenten vid fastighetsförsäljningar. Sälunda föreslås en längre gående regional

indelning av statistiken och en sårredovisning av fritidsboståder och permanenta boståder. Vidare innebär förslaget att den specialbearbetning av primärmaterial, som f. n. utförs av länsstyrelserna i samband med förberedelserna för allmän fastighetstaxering, skall ersättas med en löpande central databehandling genom centralbyråns försorg.

Omläggningen medför utökade uppgifter för centralbyrån. Under budgetåret 1965/66 måste dessutom två årgångar lagfartsstatistik bearbetas till följd av omläggningen. Centralbyrån beräknar det erforderliga personalbehovet till en förste aktuarie i högst Ae 23, en kansliskrivare, en kontorist, ett kanslibitråde och ett bitråde i reglerad befordringsgång. Samtidigt kan en halvtidstjänst som amanuens dras in. Det ökade medelsbehovet beräknas till 90 000 kr.

1. e) Tillkomsten av nya läroanstalter samt den ökade tillströmningen av elever till universitet och högskolor leder till ökat omfång av primärmaterial avseende individualuppgifter till statistiken över högre studier. Centralbyrån beräknar att sektionen för högre studier behöver utökas med ett kanslibitråde i Ae 7.

Ett mera allmänt införande av fackskolor kräver en belysning av sökandesituationen till denna skolform. Denna statistik grundas på individualmaterial. För arbetet beräknar centralbyrån en kanslibiträdetsjänst i Ae 7.

1. f) Inom ramen för delegationens för statistikfrågor verksamhet har bedrivits ett utvecklingsarbete som varit inriktat bl. a. på korttidsstatistiken över löner och sysselsättning inom industrin. Detta arbete har syftat dels till kvalitativa förbättringar av den existerande statistiken, dels till en utvidgning av korttidsstatistiken till att omfatta även sysselsättning och lönesummor för tjänstemän. För att möjliggöra ändringar i denna statistik fr. o. m. den 1 januari 1966 erfordras en förstärkning av personalen med en amanuens i A 17/21, en kanslist i A 9/15 och ett kontorsbitråde i A 2/5.

1. g) För handläggning av personalärenden för den till drygt 900 personer (inkl. deltidsanställda, stådningspersonal m. m.) uppgående personalstyrkan vid centralbyrån finns f. n. inom administrativa byråns personalkontor endast en förste byråsekreterare, vilken biträds av en kanslist. Centralbyrån föreslår en förstärkning av personalkontoret med en personalassistent i Ae 15.

Erfarenheterna under senare år har visat att en tjänst som högst förste byråsekreterare i Ae 23 erfordras för organisationsärenden.

1. h) I samband med överflyttningen till centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden av de uppgifter som före den 1 juli 1964 åvilat centralbyråns folkbokföringsbyrå beslöts att arbetet med personakterna över avlidna och dödförklarade även i fortsättningen skulle åvila statistiska centralbyrån. Verket föreslår att en halvtidstjänst som kontorsbitråde i A 2/5 tillförs dokumentationsenheten för detta arbete.

Inom redaktionssektionen finns f. n. kanslisttjänster såväl vid Statistisk tidskrift som vid Allmän månadsstatistik, medan det vid Statistisk Årsbok

för i huvudsak motsvarande arbetsuppgifter finns en kontorsskrivartjänst. Verket föreslår att denna tjänst utbyts mot en kanslisttjänst i A 9/15.

Till centralbyråns upplysningstjänst hör en omfattande skriftväxling. Ungefär hälften av skrivelserna är på utländskt språk. Vidare ingår i upplysningstjänsten rapportering till internationella organ. Mot bakgrunden av ökningen av sektionens arbete, speciellt i fråga om den utländska skriftväxlingen, föreslår centralbyrån att en kanslisttjänst i A 9/15 inrättas vid informationssektionen.

En utredning har genom statskontorets försorg utförts rörande personalbehovet vid centralbyråns bibliotek. Verket ansluter sig till förslaget i denna utredning och föreslår att tre nya tjänster inrättas vid biblioteket, nämligen en bibliotekarie i Ae 23, en biblioteksassistent i Ae 11 och en kontorist i Ae 9. Verket hemställer vidare att även under budgetåret 1965/66 få disponera medel för en tjänsteman för katalogrevision samt en amanuens på redaktionen.

En utredning har gjorts om publikationsdistributionen. Utredningen påvisar att snara åtgärder bör vidtas om centralbyråns distribution skall kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt. Centralbyrån föreslår, att två tjänster inrättas, nämligen en som högst förste byråsekreterare i Ae 23 såsom chef för distributionsenheten samt en som förrådsförman i Ae 9.

1. i) Utvecklingen har visat, att planeringen och samordningen av den ekonomiska statistiken, speciellt företagsstatistiken, kräver stora insatser av planerings- och samordningsavdelningen. Verket finner det angeläget, att detta arbete bedrivs på en särskild sektion under ledning av en befattningshavare som högst avdelningsdirektör i Be 1.

En effektiv användning av databehandling fordrar en integration av hela databehandlingsprocessen inom centralbyrån. Verket finner det angeläget, att metodutvecklingen på systemsidan, anpassningen till datamaskiner och andra tekniska och administrativa hjälpmedel samt servicen när det gäller systemarbete sammanhålls inom en sektion, vilken bör förestås av en tjänsteman som högst avdelningsdirektör i Be 1.

Överenskommelse har träffats mellan centralbyrån och statskontoret om att överföra ansvaret för statistiska analysarbeten, utförda på matematikmaskiner, från statskontoret till centralbyrån. För dessa arbeten föreslår verket att två tjänster som högst förste aktuarie i Ae 23 inrättas. Statskontoret har i sin anslagsframställning för motsvarande budgetår anmält minskad medelsanvisning motsvarande lönen för två tjänstemän i denna lönenivå.

Behovet av biträdespersonal och sekreterare har fått tillgodoses med utnyttjande av särskilda medel. Med hänsyn till rekrytering och liknande omständigheter har det syns verket angeläget att successivt förse avdelningen med permanent biträdespersonal. En tjänst som kansliskrivare i Ae 11 och en tjänst som kontorist i Ae 9 föreslås därför inrättade.

2. a) Statistiska centralbyrån föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

inom verksledningen en produktionschef i Be 3 till Bp 4,

på byrån för industristatistik en högst byrådirektör i Ae 25 till Ae 27,

på byrån för handels-, samfärdsel- och prisstatistik en högst byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1,

på byrån för finansstatistik en högst byrådirektör i Ae 25 till Ae 27,

på byrån för rätts- och socialvårdsstatistik ett kanslibitråde i Ae 7 till kansliskrivare i Ae 11 och två kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9,

på byrån för undervisningsstatistik en högst byrådirektör i Ae 25 till Ae 27,

på administrativa byrån (exkl. dokumentationsenheten) två högst förste byråsekreterare i Ae 23 till högst byrådirektörer i Ae 25, en högst förste byråintendent i Ae 23 till högst byrådirektör i Ae 25, två kansliskrivare i Ae 11 till kontorsskrivare i Ae 13, en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11, en förste expeditionsvakt i Ao 9 till Ao 11 samt en förste telefonist i Ae 9 till Ae 11,

på dokumentationsenheten en högst byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1, en högst byrådirektör i Ae 25 till Ae 27 och en bibliotekarie i Ae 23 till högst byrådirektör i Ae 25,

på planerings- och samordningsavdelningen en byråchef i Be 1 till planeringschef i Bp 4, en högst byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1, en högst byrådirektör i Ae 27 till högst avdelningsdirektör i Be 1 och två högst förste aktuarier i Ae 23 till högst byrådirektörer i Ae 25 samt

utan uppdelning på byråer sju högst förste aktuarier i A 23 till högst byrådirektörer i A 25.

Verket föreslår vidare, dock utan att inräkna medel i anslagsberäkningarna, att övriga byråchefstjänster placeras i B 3, att 15 tjänster i A 23 flyttas till A 25, att tolv tjänster i A 7 flyttas till A 11, att fyra tjänster i A 7 flyttas till A 9 samt att tolv tjänster i A 2/5 flyttas till A 7.

2. b) Cheferna för byråerna för rätts- och socialvårdsstatistik, för undervisningsstatistik och för arbetsmarknadsstatistik samt cheferna för administrativa byrån och för utredningsinstitutet är f. n. placerade i Be 1. Verket föreslår att dessa tjänster ordinariesätts. Vidare föreslår verket att en tjänst som bokhållare i Ag 15 extraordinariesätts.

2. c) För arvoden till författare av artiklar och recensioner i Statistisk tidskrift står till centralbyråns förfogande ett belopp av 12 500 kr. Arvodena för tidskriftsartiklar utgår enligt en av centralbyrån fastställd taxa. Då denna inte har justerats sedan budgetåret 1962/63, beräknas en uppjustering av arvodena bli nödvändig under budgetåret 1965/66. Medelsanvisningen bör därför ökas med 3 500 kr.

Bland de handlingar som bearbetas vid centralbyrån finns ett relativt stort antal som är att betrakta som hemliga enligt sekretesslagen. Verket har därför behov av en expert på sekretesslagstiftning, med vilken tjänste-

männen kan diskutera sekretessproblem och därmed sammanhängande frågor. Verket hemställer om ett belopp av 30 000 kr. för arvode till en konsult i sekretessfrågor m. m.

Från centralbyråns avlöningsanslag bestrids kostnader för ersättning åt viss personal vid hovrätterna som verkställer utdrag ur renovationerna av dagböcker i inskrivningsärenden m. m. för rättsstatistiken. Med hänsyn till den allmänna lönehöjningen anses medelsanvisningen härför böra räknas upp med 1 500 kr.

Sedan budgetåret 1962/63 har 4 000 kr. stått till förfogande för ersättning till en medicinsk expert, vilken skulle vara knuten till centralbyrån för bearbetning av dödsorsaksstatistiken. Med hänsyn till löneutvecklingen under de senaste åren bör medelsanvisningen räknas upp med 1 000 kr.

Medel har tidigare beräknats för en extra bibliotekarie motsvarande lönegrad A 21 vid verkets bibliotek för katalogrevision. Som en följd av den ändrade befordringsgången för amanuenser föreslår verket, att denna medelsanvisning räknas upp med 3 700 kr.

4.1.2. Omkostnader för verksamheten i allmänhet

Till Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 6 336 000 kr. Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget för nästa budgetår ökas med 819 400 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66
1. Sjukvård m. m.	40 000	+ 10 000
2. Resersättningar	16 000	+ 12 000
3. Expenser		
a) Bränsle, lyse och vatten	100 000	+ 25 000
b) Övriga expenser	1 035 000	+ 232 800
4. Publikationstryck	1 157 000	+ 67 000
5. Övriga utgifter		
a) Bibliotekets underhåll	18 000	+ 2 000
b) Ersättning till datamaskincentralen för maskinbearbetningar	3 235 000	+ 359 600
c) Ersättning till utredningsinstitutet för intervjuundersökningar m. m.	830 000	+ 115 000
d) Kostnader för förnyelse av viss del av urvalet för jordbruksinventeringarna	—	+ 16 000
		<hr/>
		+ 839 400
Särskilda uppbördsmedel:		
Försäljningsmedel för publikationer	95 000	— 20 000
		<hr/>
		+ 819 400

Motiv

3. b) Bland de omständigheter, som motiverar den förhållandevis betydande ökningen av utgifterna, framhåller centralbyrån dels ett konstaterat ökat behov av direktkontakter med uppgiftslämnarna per telefon, dels väsentligt ökat behov av annonsering, dels ökade kostnader för underhåll och successiv förnyelse av centralbyråns numera utökade inventariebestånd, dels behov av resurser för att sprida information om verket och för ökade insatser i personalvårdande syfte.

5. b) Kostnaderna för maskinbearbetningar påverkas bl. a. av att deklara-tionsundersökningarna för jordbrukare överförs till verkets ordinarie arbetsuppgifter, av en utökning av statistiken över högre studier samt om-läggning till automatisk databehandling, av en omläggning av korttidssta-tistiken över sysselsättning och löner för industrin samt av en omläggning och utbyggnad av fastighetsprisstatistiken. Vidare erfordras en tillfällig upp-räkning av medlen för statistiken över vägtrafikolyckor. Dessutom beräk-nas en ökning av den för verkets samtliga statistikgrenar gemensamma me-delsanvisningen för programmering m. m.

5. d) Den nya delposten motiveras av att ifrågavarande kostnader, som hittills bestritts av anslaget till särskilda undersökningar, numera bör be-lasta omkostnadsanslaget sedan verksamheten blivit att betrakta såsom en ordinarie arbetsuppgift för verket.

4.1.3. Särskilda undersökningar

Till Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar har för inneva-rande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1,6 milj. kr. Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppförs med 1,9 milj. kr.

1. Kvalitetskontroll

a) Industristatistiken	50 000
b) Jordbruksinventeringen	50 000
c) Utrikeshandelsstatistiken	50 000
d) Undervisningsstatistiken	40 000

2. Indexarbete

a) Industriproduktionsvolymindex	30 000
b) Partiprisindex	70 000
c) Konsumentprisindex	30 000

3. Omläggning eller planering av ny statistik

a) Omläggning av fiskestatistiken	50 000
b) Höns- och kycklingstatistiken	25 000
c) Statistik rörande trädgårdsodlingen och fruktproduktionen	60 000
d) Elstatistiken	30 000
e) Inrikeshandelsstatistiken	100 000

f) Samfärdselstatistiken	75 000
g) Inkomststatistiken	50 000
h) Taxeringsstatistiken	30 000
i) Företagsstatistiken	30 000
j) Socialvårdsstatistiken	30 000
k) Statistik rörande intagning i yrkesskolor	25 000
l) Arbetsmarknadsstatistiken	240 000
m) Ekonomisk korttidsstatistik	50 000
n) Input-output-undersökning avseende 1968	25 000
o) Fond- och stiftelseräkning för 1967	25 000
4. Försöksvis statistikproduktion	
a) Ekonomisk korttidsstatistik	150 000
b) Forskningsstatistik	90 000
c) Hushållens inköpsplaner	200 000
d) Kommunal personalstatistik	110 000
e) Kortsiktsprognoser beträffande examination	30 000
5. Planstatistik	100 000
6. Nationalräkenskaper	270 000
7. Budgetering och driftkontroll	65 000
8. Viss lönekostnad	50 000
9. Basbelopp	50 000
	2 280 000

Med hänsyn till ev. tidsförskjutningar och till beräknade reservationer under anslaget har centralbyrån begränsat sig till att föreslå en medelsanvisning av 1 900 000 kr.

Motiv

För att centralbyrån skall kunna fullgöra sina uppgifter är det nödvändigt att verket erhåller kraftiga resurser för planerings- och utvecklingsarbeten och ges möjlighet att tillvarata de produktionstekniska landvinningar som successivt kommer fram. Anslaget till särskilda undersökningar utgör tillsammans med de relativt knappa fackbyråresurserna och planerings- och samordningsavdelningens personal den totala ramen för verkets planerings- och utvecklingsarbete.

1. a) På grundval av tidigare vunna erfarenheter avser centralbyrån att bygga upp ett koordinerat system för granskning, rättning och bearbetning av industristatistikens primärmaterial. Härför beräknar centralbyrån 50 000 kr.

1. b) För fortsatt arbete på kvalitetskontrollsystemet för jordbruksinventeringarna, i första hand avseende fältkontroller av husdjursuppgifterna, beräknas 50 000 kr.

1. c) Statistiska centralbyrån har för avsikt att i samarbete med general-

tullstyrelsen påbörja en översyn av principerna för en kvalitetskontroll av utrikeshandelsstatistiken. För fortsatta arbeten inom detta område beräknas 50 000 kr.

1. d) Flertalet statistikgrenar inom undervisningsstatistiken bygger på individmaterial. En kvalitetskontrollundersökning av dessa statistikgrenar bedöms som värdefull. Kostnaderna härför beräknas till 40 000 kr.

2. a) Arbetena med omläggning av den årliga och månatliga industriproduktionsindexen avses bli genomförda budgetåret 1964/65. Under detta budgetår avser centralbyrån bl. a. att inleda arbetet med att införa automatisk databehandling vid vissa kontroller i årsindexen. För hithörande arbeten beräknas 30 000 kr.

2. b) För det fortsatta omlägnings- och produktionsarbetet med partiprisindex beräknar verket 70 000 kr.

2. c) Vid centralbyrån pågår ett omfattande utvecklingsarbete i syfte att erhålla kongruens mellan olika indexserier och annan statistik som industristatistik och nationalräkenskapsstatistik. I anslutning till detta utvecklingsarbete kommer en allmän översyn av bl. a. konsumentprisindex att bli nödvändig. Vissa kostnader för ett nytt butiksurval måste belasta anslaget till särskilda undersökningar. Dessa kostnader beräknas till 30 000 kr.

3. a) Fiskestatistiken är sedan år 1963 föremål för en översyn av en särskild arbetsgrupp. För nästa budgetår beräknas 50 000 kr. för hithörande arbeten. Beloppet avser att täcka dels kostnader för fortsatt grupparbete, dels kostnader i samband med omläggning av statistiken.

3. b) Från konsumenternas sida har framförts önskemål om en utbyggd och mer differentierad statistik över hönsbeståndet och kycklingproduktionen. För försöksverksamhet på detta område beräknas 25 000 kr.

3. c) Den svenska statistiken över trädgårdsodlingen och fruktproduktionen är ofullständig och inaktuell. Centralbyrån beräknar preliminärt 60 000 kr. för fortsatt översyn och detaljplanering i anslutning till förslag av trädgårdsnäringsutredningen.

3. d) Under budgetåret 1963/64 inleddes en översyn av elstatistiken i syfte att öka dess användbarhet för konsumenterna. För ett fortsatt arbete under budgetåret 1965/66 beräknas 30 000 kr.

3. e) För statistikarbeten inom inrikeshandels områden, främst utvecklingsarbeten med en omsättningsstatistik för detaljhandeln och med en investerings- och lagerstatistik för handelssektorn, beräknas ett medelsbehov av 100 000 kr.

3. f) För fortsatt utredningsarbete av konsumentönskemål samt av uppgiftslämnar- och produktionsproblem inom samfärdselstatistiken beräknar centralbyrån 75 000 kr.

3. g) En arbetsgrupp har tillsatts för översyn av inkomststatistiken. Kostnaderna för gruppens verksamhet under budgetåret 1965/66 beräknas till 50 000 kr.

3. h) För en specialundersökning på grundval av 1966 års taxeringsmaterial beräknas 30 000 kr.

3. i) För utredning rörande utvidgning av företagsstatistiken (vinst- och kreditmarknadsstatistik) till ännu inte undersökta näringsgrenar erfordras 30 000 kr.

3. j) För fortsatt översyn och vissa förberedande planeringsarbeten inom socialvårdsstatistiken beräknar centralbyrån 30 000 kr.

3. k) För fortsatt planeringsarbete och för en produktionsbearbetning av en statistik över sökande och intagna till yrkesskolor erfordras 25 000 kr.

3. l) Utredningsarbetet inom arbetsmarknadsstatistiken har under budgetåret 1963/64 bedrivits inom ramen för delegationens för statistikfrågor verksamhet. För fortsatt verksamhet på detta område har för budgetåret 1964/65 medel beräknats under anslaget till särskilda undersökningar. För fortsatta utvecklingsarbeten inom arbetsmarknadsstatistiken beräknas för nästa budgetår 240 000 kr.

3. m) Under innevarande budgetår kommer centralbyrån att utreda frågan rörande en generell, enkel leveransstatistik på månadsbasis för hela industrin och en produktionsstatistik för den kemiska och kemisk-tekniska industrin. Dessa utredningar kommer att fortsätta in på budgetåret 1965/66. Det synes även vara av vikt att en fullständig samordning kommer till stånd mellan de vid konjunkturinstitutet och arbetsmarknadsstyrelsen utförda konjunkturbarometrarna och den kvantitativa statistiken. För dessa arbeten beräknas 50 000 kr.

3. n) Arbetet med 1957 års input-outputundersökning för Sverige är nu slutfört. Centralbyrån finner det angeläget att arbetet med dylika undersökningar fortsätts. Verket beräknar 25 000 kr. för planering och provundersökningar i syfte att genomföra en ny input-outputundersökning år 1968.

3. o) En alltmer omfattande ekonomisk aktivitet sker inom ramen för privata fonder och stiftelser. Centralbyrån ämnar undersöka förutsättningarna för en fond- och stiftelseräkning avseende läget år 1967. Härför beräknas 25 000 kr.

4. a) För fortsatta arbeten med utvecklingen av korttidsstatistiken för industrin vad avser uppgifter rörande produktionen, order, lager m. m. beräknar centralbyrån 150 000 kr.

4. b) Arbetet med uppbyggnaden av en svensk forskningsstatistik bedrivs i etapper. Den första etappen avser att omfatta en kartläggning av den tekniska och naturvetenskapliga forsknings- och utvecklingsverksamheten inom industrisektorn medan den andra omfattar den statliga sektorn och icke-statliga forskningsinstitut. Under den tredje etappen, vilken planeras börja under budgetåret 1965/66, kommer planeringsarbetet att utvidgas till övrig forskningsverksamhet. Härför beräknar centralbyrån 90 000 kr.

4. c) Under innevarande budgetår ämnar centralbyrån i samband med arbetskraftsundersökningarna ånyo utföra fyra kvartalsvisa undersökningar

rörande hushållens inköpsplaner. Centralbyrån är f. n. inte beredd att föreslå permanentning av dessa undersökningar utan föreslår att försöksverksamheten utsträcks till budgetåret 1965/66. För ändamålet beräknas 200 000 kr.

4. d) Inom centralbyrån pågår ett utredningsarbete i syfte att kartlägga möjligheterna att statistiskt redovisa personal i kommunal tjänst. En redan utförd undersökning visar, att dylik statistik är möjlig att utföra. Då personalstatistiska uppgifter är starkt efterfrågade, anser centralbyrån att en större undersökning bör utföras under hösten 1965. Kostnaderna här för beräknas till 110 000 kr.

4. e) För den fortsatta försöksverksamheten med korttidsprognoser beträffande examination beräknar centralbyrån 30 000 kr.

5. Det är enligt centralbyrån angeläget att göra en totalöversyn av den planstatistik som man bör eftersträva att producera i Sverige. För utredningar på detta område beräknar centralbyrån 100 000 kr.

6. Målsättningen för statistiska centralbyråns arbeten med nationalräkenskaperna är att erhålla ett system, som skall kunna användas dels för presentation av ekonomisk statistik dels som ett samordningsinstrument. Produktions- och utredningsarbetet inom nationalräkenskaperna bekostas dels med ordinarie avlöningsmedel, dels med medel under anslaget till särskilda undersökningar. Under detta anslag beräknas för budgetåret 1965/66 270 000 kr.

7. För fortsatt arbete med budgetering och driftkontroll enligt tidigare uppdragna riktlinjer beräknas 65 000 kr.

4.1.4. Hushållsbudgetundersökning

Statistiska centralbyrån föreslår, att ett nytt reservationsanslag av 1 314 000 kr. anvisas till kostnader för 1966 års hushållsbudgetundersökning.

Motiv

Under anslaget till särskilda undersökningar disponerar centralbyrån medel för att förbereda en ny hushållsbudgetundersökning år 1966. Undersökningen avses bli en kombinerad konsumtions- och sparundersökning. Den senaste konsumtionsundersökningen gjordes år 1958.

Enligt föreliggande planer skall datainsamlingen börja med en inledningsintervju med frågor om hushållets medlemmar, innehav av varaktiga konsumtionsvaror m. m. De utvalda hushållen skall därefter föra bok under en utlottad månad år 1966 — en tolfedel av hushållen påbörjar sålunda sin bokföring varje månad under året.

Undersökningen föreslås omfatta bl. a. följande variabler, nämligen hushållets storlek och sammansättning med vissa demografiska och sociala

bakgrundsvariabler, hushållets inkomst med uppdelning på olika inkomst-källor, hushållets utgifter för olika slag av varor och tjänster inkl. värdet av naturaförmåner och uttag av produkter från eget jordbruk eller annan rörelse samt inkomstenhetens finansiella sparande, såsom förändringar i banktillgodohavanden.

Resultaten av undersökningen föreslås bli framlagda i en eller flera publikationer. Vad gäller tabellredovisningen av dessa publikationer kommer centralbyrån att få ta ställning till internationella önskemål av ganska detaljerat slag samt statliga och andra önskemål av mera allmänt intresse.

Enligt en preliminär beräkning uppgår kostnaderna för 1966 års hushållsbudgetundersökning (inkl. sparundersökningen) till sammanlagt 2,6 milj. kr. i 1964 års kostnadsläge vid en nivå om ca 4 000 hushåll. De totala kostnaderna för 1958 års konsumtionsundersökning (exkl. sparundersökningen) torde omräknat i 1964 års kostnadsläge kunna beräknas till ca 1,4 milj. kr. Jämfört med 1958 planeras för 1966 års undersökning en omfattande utökning med kvartals- och årsintervjuer samt telefonkontroller i avsikt att höja skattningarnas precision samt vidare en utökning med en undersökning av hushållens finansiella sparande.

För budgetåret 1965/66 erfordras ett belopp av 1 314 000 kr., varav 845 000 kr. för planeringsarbete, provundersökningar och fältarbete m. m., 198 000 kr. för granskning, kodning och maskinell bearbetning, 120 000 kr. för ersättning till hushållen samt 151 000 kr. för expenser m. m.

4.1.5. Varustatistik för den ekonomiska försvarsberedskapen

Statistiska centralbyrån föreslår, att ett nytt reservationsanslag av 100 000 kr. anvisas till kostnader för varustatistiken för den ekonomiska försvarsberedskapen.

Motiv

På initiativ av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap inleddes budgetåret 1962/63 överläggningar mellan överstyrelsen och statistiska centralbyrån i syfte att kartlägga i vilken utsträckning överstyrelsens behov av förbruknings- och lageruppgifter för olika varor kunde tillgodoses med redan befintlig statistik. En dylik kartläggning utfördes budgetåret 1962/63. Vid kartläggningen framkom, att den befintliga statistiken tillgodosåg behovet för förbrukningsdata men var mindre gynnsam för lagerdata särskilt vad gäller handelssektorn. Ett handlingsprogram för en etappvis utbyggnad av varustatistiken för industrin utarbetades. Enligt detta skulle en första etapp av utbyggnaden genomföras budgetåret 1964/65. För denna utbyggnad samt för planering av den andra etappen har centralbyrån för innevarande budgetår beräknat 65 000 kr. under anslaget till särskilda undersökningar.

Den andra utbyggnadsetappen, vilken planeras bli genomförd under budgetåret 1965/66, omfattar bl. a. en utökning av lagerstatistiken, en inventering av producent- och handelslager av viss järnmanufaktur samt en begränsad textilinventering. Under 1965/66 skall även förarbeten för en definitiv lagerstatistik för den ekonomiska försvarsberedskapen utföras. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas till 100 000 kr.

4.1.6. Anskaffning av datamaskinanläggning

Statistiska centralbyrån disponerar f. n. en datamaskinanläggning av typ IBM 7070 med satellitmaskin IBM 1401. Med hänsyn till arbetsbelastningen vid datamaskincentralen och den högre kapaciteten hos nyare datamaskiner i marknaden anser verket det angeläget att dess datamaskiner byts ut.

Centralbyrån har gjort en utredning om hur en ny maskin skulle komma att utnyttjas. Härvid erinrar verket särskilt om den nya tekniken på dataområdet, som innebär att datamaskinen själv administrerar en stor del av arbetet. Vidare påpekas att den föreslagna maskinanläggningen är anpassad för teleprocessingsystem, varigenom kostnaderna för självständiga anläggningar på andra håll i vissa fall kan inbesparas. Verket framhåller vidare att den föreslagna maskinen medför möjligheter till ytterligare rationalisering av statistikproduktionen.

Verket föreslår att en datamaskin av typ IBM 360 modell 50 H anskaffas. Denna anses motsvara statistikproduktionens behov samt de krav som från statsförvaltningen i övrigt kan komma att ställas på anläggningen. Inköpskostnaden för maskinen uppgår till 11,29 milj. kr. De månatliga kostnaderna vid förhyrning av anläggningen anges till 216 000 kr. Även om ett köp av maskinen i stort sett skulle var fördelaktigare, har verket efter samråd med statskontoret funnit det lämpligt att tills vidare hyra anläggningen med option till köp. Importkostnader, allmän varuskatt och övriga engångskostnader uppgår härvid till 1 063 000 kr. Finansieringen av engångskostnaderna föreslås ske med överskottsmedel i datamaskincentralens verksamhet, medan hyreskostnaderna täcks av löpande driftsintäkter.

Centralbyrån räknar med att, sedan den nya maskinen levererats, efter anvisning av statskontoret placera nuvarande datamaskin på annat håll inom statsförvaltningen. Verket förutsätter att omprogrammeringskostnaden, som det nya maskinsystemet medför och som uppskattas till ca 1 milj. kr., skall ställas till verkets förfogande som likvid för återstående värde hos det äldre maskinsystemet, vilket verket då avskrivit helt genom till statsverket inlevererade medel.

4.2. Remissyttranden

Efter remiss har yttranden över statistiska centralbyråns huvudsakliga anslagsframställning avgetts av delegationen för statistikfrågor samt, såvitt avser anskaffning av datamaskinanläggning, av statskontoret.

Delegationen för statistikfrågor framhåller inledningsvis, att brist på kvalificerade statistiker f. n. föreligger såväl vid centralbyrån som på arbetsmarknaden i allmänhet. Delegationen betonar, att detta medför svårigheter att genomföra flera angelägna utvecklingsarbeten på statistikens område. På lång sikt anser delegationen att bristen kan hävas genom ökade utbildningsresurser. För att söka nå en lösning på problemen för den närmaste framtiden diskuterar delegationen olika alternativ. Att slå av på takten i utvecklingsarbetet anser delegationen vara en nödfallsåtgärd. I första hand bör enligt delegationen förutsättningar skapas för att lämplig personal skall kunna knytas till centralbyrån, bl. a. genom ett förbättrat löneläge i vissa befattningar.

Av centralbyråns förslag rörande den ordinarie verksamheten tillstyrker delegationen bl. a., att försöksverksamheten beträffande deklara-tionsundersökningar för jordbrukare, elstatistik, arbetsmarknadsstatistik och kreditmarknadsstatistik permanentas. Den föreslagna samordningen av kreditmarknadsstatistiken och vinststatistiken samt utvidgningen av sistnämnda statistik finner delegationen angelägen. Vidare tillstyrker delegationen att ansvaret för statistiken över vägtrafikolyckor överförs till centralbyrån.

Vad gäller centralbyråns förslag till särskilda undersökningar tillstyrker delegationen, att arbetet med tidigare påbörjade projekt fortsätts. Av de nya projekt som föreslås anser delegationen kvalitetskontrollundersökningarna och översynen av planstatistiken angelägna. Vidare tillstyrker delegationen att förberedande studier påbörjas avseende en input-outputundersökning och en fond- och stiftelseräkning. Till övriga nya projekt tar delegationen inte närmare ställning. Med hänsyn till rådande brist på kvalificerad personal anser dock delegationen att viss restriktivitet bör iakttas vid igångsättning av nya projekt. Mot centralbyråns beräkning av anslagsbehovet för särskilda undersökningar har delegationen ingen invändning. Delegationen erinrar dock om att den i sitt förslag rörande bostads- och byggnadsstatistiken förordat att ytterligare 200 000 kr. anvisas under anslaget.

Delegationen berör vidare den hushållsbudgetundersökning som föreslagits äga rum år 1966. Delegationen anser det klarlagt, att behov föreligger av en sådan undersökning under de närmaste åren. Enligt delegationens mening återstår dock ännu ett betydande planeringsarbete, såsom utredning av vissa metodproblem och utförande av provundersökningar. Vid den fortsatta planeringen anses särskild uppmärksamhet böra ägnas åt frågan om

vad konsumentbehoven innebär för krav på undersökningens omfattning och uppläggning samt möjligheterna att kombinera data från undersökningen med annan statistik. Med hänsyn till planeringsarbetets omfattning föreslår delegationen, att undersökningen uppskjuts till år 1967.

Statskontoret erinrar om att centralbyråns utredning om datamaskinanskaffningen gjorts i samråd med statskontoret. Enligt statskontorets mening föreligger behov av den föreslagna nya maskinen. Den rådande beläggningen på den nuvarande maskinläggningen vid datamaskincentralen medför praktiska svårigheter. Ämbetsverket erinrar även om att de tekniska möjligheter som nyare typer av datamaskiner möjliggör inte kan tillämpas på nuvarande anläggning. I den mån datamaskincentralen utrustas med en anläggning av tillräcklig storlek, föreligger vidgade möjligheter till en rationell samordning av databehandlingsverksamheten i statsförvaltningen. Statskontoret understryker även att datamaskincentralen i egenskap av statens servicecentral bör kunna erbjuda en effektiv och tekniskt högtstående service. Ämbetsverket har ingen erinran mot det föreslagna maskinvalet.

Beträffande medelsbehovet erinrar statskontoret om att ämbetsverket i samband med förslag om anskaffning av datamaskiner för högre undervisning och forskning föreslagit medel under en särskild datamaskinfond. I avvaktan på en utredning, som verket gör om att tillämpa ett dylikt fondsystem för statsförvaltningen i övrigt, bör den föreslagna maskinen förhållas av centralbyrån. De kostnader som uppkommer i samband med installationen föreslås skola täckas av datamaskincentralens driftsmedel.

5. Departementschefen

Inledning

Statistiken har i det moderna samhället kommit att spela en alltmer betydelsefull roll. Inom så gott som alla sektorer av samhället ställs ökade krav på statistisk information som underlag för planering och beslut av skilda slag. Detta gäller t. ex. för statsmakterna vid utformningen av den ekonomiska politiken, socialpolitiken och skattesystemet samt vid planeringen av utbildningsväsendet och sjukvården, för kommunerna i deras bebyggelseplanering, för näringslivet i dess planering av investeringar och produktion och för arbetsmarknadens parter vid deras ställningstaganden rörande lönepolitiken. För att behovet av statistik skall kunna tillgodoses är det angeläget att de resurser som ställs till förfogande för statistikproduktionen blir effektivt utnyttjade. Det är också väsentligt, att statistiken ständigt anpassas till de förändringar som sker i fråga om efterfrågan på information.

I syfte att skapa bättre organisatoriska former för den statliga statistik-

produktionen fattade 1960 års riksdag (prop. 1960: 104, SU 84, rskr 210) principbeslut om en successiv centralisering av denna produktion till statistiska centralbyrån. Kvar hos andra myndigheter skall ligga endast sådan statistik som har ett mycket påtagligt samband med den administrativa verksamheten hos myndigheten. För att planlägga den beslutade omläggningen av statistikproduktionen och i samband därmed verka för en rationell sådan produktion inrättades delegationen för statistikfrågor.

I enlighet med 1960 års principbeslut har under åren 1962—1964 till centralbyrån överförts en omfattande statistisk verksamhet som tidigare handhåfts av socialstyrelsen, kommerskollegium, konjunkturinstitutet och arbetsmarknadsstyrelsen (prop. 1962: 113, SU 92, rskr 223; prop. 1963: 1 bil. 9 s. 17, SU 7, rskr 7; prop. 1964: 1 bil. 9 s. 17, SU 7, rskr 7). Om vissa ytterligare centraliseringsåtgärder genomförs, vartill jag återkommer i det följande, kommer att till statistiska centralbyrån ha koncentrerats praktiskt taget all statlig statistikproduktion, som inte närmast är avsedd för de olika myndigheternas interna behov. Den målsättning för statistikens organisation som uppställts genom 1960 års principbeslut skulle därigenom i allt väsentligt vara uppfylld. Delegationen för statistikfrågor, som från början var tänkt som ett provisorium, har därför numera upphört.

Genom denna centralisering skapas ökade möjligheter att samordna den statliga statistikproduktionen och effektivt utnyttja de resurser som den moderna datatekniken erbjuder.

Samordningsfrågan

Statistikens vidgade betydelse i samhället ställer allt större krav på statistikproduktionen. Denna produktion måste fortlöpande anpassas efter de aktuella behoven. Den måste också utformas så att olika statistiska uppgifter blir jämförbara och använda enheter likformigt definierade. Statistiken måste så långt möjligt infogas i ett samlat system. Statistikproduktionen medför årligen betydande kostnader. Enbart kostnaderna för den direkta statliga statistikproduktionen rör sig om 25 å 30 milj. kr. per år enligt de uppskattningar som delegationen för statistikfrågor gjort. Härtill kommer en betydande icke-statlig statistikproduktion och kostnader för uppgiftslämnarna till statistiken.

Även om den statliga statistikproduktionen kommer att i huvudsak vara centraliserad till statistiska centralbyrån, kommer en betydande statistisk verksamhet att ske på annat håll. Detta gäller framför allt den kommunala och enskilda statistikproduktionen. Härtill kommer statlig statistik av typen driftsstatistik, vilken alltså kommer att vara förlagd till de verk som närmast skall utnyttja densamma.

Såsom delegationen för statistikfrågor anfört skapar detta väsentliga samordningsproblem inom statistikproduktionen. Detta gäller beträffande såväl statistikens innehåll och utformning som de produktionstekniska förut-

sättningarna. Målsättningen för en samordning bör enligt delegationen inte begränsas endast till den statliga sektorn, utan samordningen bör avse även den icke-statliga statistikproduktionen. Delegationen har föreslagit, att samordningsfrågan skulle lösas genom att en särskild nämnd för statistikfrågor inrättas med företrädare för olika intressenter. Delegationen har även övervägt alternativet att samordningsuppgifterna skulle ligga hos statistiska centralbyrån. Denna lösning har delegationen dock funnit mindre lämplig, framför allt därför att samordningsorganets auktoritet gentemot de icke-statliga statistikintressenterna skulle kunna äventyras.

De remissinstanser som yttrat sig över delegationens förslag har allmänt vitsordat behovet av samordnande åtgärder. Däremot har delade meningar framkommit beträffande den organisatoriska formen för denna samordning. Åtskilliga remissinstanser, bl. a. statskontoret och kommerskollegium samt flera näringsorganisationer, har sålunda ansett att de samordnande funktionerna borde anförtros åt centralbyrån.

Jag delar helt delegationens och remissinstansernas uppfattning att det föreligger ett stort behov av samordning såväl på den statliga statistikens område som mellan statlig och icke-statlig statistik. Organisatoriska former härför bör tillskapas. Delegationens farhågor för att statistiska centralbyrån inte skulle få en tillräckligt auktoritativ ställning som samordningsorgan kan jag, i likhet med flera remissinstanser, inte dela. Såsom anförts vid remissbehandlingen torde det i stället vara en fördel, att planeringen av centralbyråns egen verksamhet och av samordningen inte splittras på flera organ med oklar kompetensfördelning dem emellan. Det synes mig därför ligga nära i linje med de genomförda centraliseringssträvandena att samordningsuppgifterna så långt möjligt också förläggs till det centrala statliga statistikorganet. Vidare torde en lösning av samordningsuppgifterna inom centralbyråns ram ställa sig administrativt enklare och mindre kostsam än en lösning enligt det av delegationen förordade alternativet med en fristående nämnd. Jag anser därför övervägande skäl tala för att samordningsuppgifterna anförtros åt centralbyrån.

I fråga om målsättningen för samordningen och samordningsuppgifternas inriktning har jag i likhet med remissinstanserna i stort sett ingenting att erinra mot delegationens förslag. Av naturliga skäl måste dock dessa uppgifter få en något mera begränsad men samtidigt mera konkret inriktning på statistikproduktionen, då uppgifterna ligger hos centralbyrån. Syftet bör vara att så långt möjligt inordna statistikproduktionen i ett samlat system. Särskilt vill jag understryka vikten av att uppgiftslämnarnas arbete underlättas både med hänsyn till kostnaderna för dessa och för att ge statistiken en god kvalitet.

I första hand bör samordningen givetvis avse den statliga statistiken. Jag finner det angeläget att de organisatoriska förutsättningar härför, som tillkommit genom centraliseringen av den statliga statistiken, effektivt utnytt-

jas. Detta bör enligt min mening komma till uttryck genom att de statliga myndigheterna åläggs att samråda med centralbyrån i hithörande frågor av mera väsentlig art.

Gentemot de icke-statliga statistikproducenterna kan centralbyrån lika litet som i alternativet med en fristående nämnd ges någon direktivrätt. Uppgiften får i stället vara att främja och utveckla en samverkan mellan de olika statistikproducenterna samt mellan dessa och konsumenterna av statistik. Centralbyrån samverkar redan i betydande utsträckning med olika intressenter både i mera organiserade former i nämnder, såsom indexnämnden m. fl., och i informella former genom samarbetsgrupper. De ifrågavarande nämndernas uppgifter förutsätter jag skall komma att vara desamma som hittills. Samordningen med andra intressenter torde främst få komma att ske genom ytterligare utbyggnad av de samarbetsgrupper som nu tillämpas.

Det kan givetvis diskuteras om samordningen mellan centralbyrån och övriga intressenter på statistikens område borde ske i mera fast organiserade former än enbart genom informella samarbetsgrupper. Delegationen har i sitt förslag förordat att till den av delegationen föreslagna nämnden skulle knytas ett råd med företrädare för olika intressentgrupper. I likhet med bl. a. statistiska centralbyrån och statskontoret anser jag dock att en smidigare lösning är ett system av samarbetsgrupper. Dessa kan sammansättas helt med hänsynstagande till behovet i de enskilda fallen. Såsom framgått av min tidigare lämnade redogörelse för remissyttrandena över delegationens förslag är också de hittillsvarande erfarenheterna av ett system med samarbetsgrupper mycket goda både ur centralbyråns och övriga intressenters synpunkt.

Jag ämnar i det följande föreslå, att centralbyrån erhåller en särskild styrelse och att till verket knyts ett vetenskapligt råd. Genom den bredare förankring som centralbyrån därigenom erhåller hos övriga statistikintressenter, genom dess nära kontakt med forskningen samt genom systemet med samarbetsgrupper bör enligt min mening goda förutsättningar ernås för en effektiv samordnande verksamhet från centralbyråns sida.

Samordningsverksamheten kommer givetvis att medföra ökade uppgifter såväl för centralbyråns ledning som för verket i övrigt. Särskilt torde detta komma att gälla planerings- och samordningsavdelningen, där huvuddelen av samordningsuppgifterna kommer att ligga. Till frågan om en förstärkning av personalorganisationen återkommer jag i det följande.

Verksledning m. m.

Vid den omorganisation av statistiska centralbyrån som genomfördes år 1962 togs inte slutlig ståndpunkt till frågan om verksledningen för centralbyrån. I prop. 1962: 113 (s. 104) framhöll jag, att den då föreslagna organisationen var att betrakta som provisorisk. Generaldirektören är på sed-

vanligt sätt i verk av denna typ ensam beslutande utom i s. k. disciplinära ärenden.

Frågan om verksledningen har aktualiserats i samband med att verket skulle erhålla samordnande uppgifter på statistikens område. Flera remissinstanser, som uttalat sig för det av mig förordade alternativet att centralbyrån anförtros samordningsuppgifterna, har sålunda ansett att verket bör förses med en lekmanstyrelse. Statistiska centralbyrån själv har dock i sitt remissyttrande uttryckt farhågor för att en styrelse inte skulle kunna effektivt handha både verksledning och samordningsuppgifter.

Jag finner det lämpligt, att man nu tar slutlig ståndpunkt till hur centralbyråns ledning skall vara organiserad. I likhet med flera remissinstanser anser jag att en verksstyrelse skulle vara en ändamålsenlig lösning. Med beaktande av den centrala ställning som verket genom statistikens centralisering kommer att ha och verkets behov av kontakter med såväl andra statistikproducenter som konsumenter av statistik bör enligt min mening en verksstyrelse vara av stort värde. På styrelsen bör ankomma att besluta i ärenden av större räckvidd eller principiell betydelse. En väsentlig uppgift för styrelsen bör sålunda vara att ta ställning till olika samordningsfrågor och utformningen i stort av den statistiska verksamheten.

Generaldirektören bör vara självskriven ordförande i styrelsen. Antalet ledamöter i övrigt samt ersättning till styrelsens ledamöter bör bestämmas av Kungl. Maj:t. För ersättningar till ledamöterna beräknar jag under avlöningsanslaget ett belopp av 60 000 kr.

Som jag förut berört kommer samordningsuppgifterna liksom även den ökade centraliseringen av statistiken att ställa ökade krav på centralbyråns ledning. För samordnings- och planeringsverksamheten bör under generaldirektören inrättas en tjänst som planeringschef i Be 4. Denne bör därvid även leda planerings- och samordningsavdelningen, varför nuvarande byråchefstjänst i Be 1 på avdelningen kan dras in. I samband härmed bör tjänsten som produktionschef höjas från nuvarande Be 3 till Be 4.

För centralbyråns verksamhet är det av vikt att ett nära samarbete upprätthålls med den högre undervisningen och forskningen i statistik. Om målsättningen för den förut berörda samordningen av statistikverksamheten skall uppnås, måste den praktiska statistikproduktionen ständigt beakta och utnyttja nya metoder inom den statistiska vetenskapen. Delegationen för statistikfrågor har ansett att samarbetet mellan statistikproduktion och forskning skulle ske genom ett samarbetsorgan i anslutning till den av delegationen föreslagna nämnden för statistikfrågor.

Jag anser det väsentligt, att centralbyrån i sin verksamhet har tillgång till vetenskaplig expertis. Jag räknar därför med att i centralbyråns styrelse skall ingå en företrädare för den statistiska forskningen. Dessutom bör till verket knytas ett vetenskapligt råd. I detta bör, förutom representanter för statistisk forskning, ingå även företrädare för andra närliggande vetenska-

per som är av betydelse för statistikverksamheten. Rådet bör överta de uppgifter som nu ankommer på centralbyråns expertråd för utbildnings- och yrkesprognosverksamheten.

Den närmare sammansättningen av det vetenskapliga rådet samt ersättningen till rådets ledamöter bör bestämmas av Kungl. Maj:t. För ändamålet beräknar jag ett belopp av 50 000 kr.

Bostads- och byggnadsstatistiken

Jag övergår härnäst till delegationens förslag angående den statliga bostads- och byggnadsstatistikens framtida organisation. Jag vill härvid inledningsvis understryka vikten av att ifrågavarande statistik ges en sådan utformning att den på ett ändamålsenligt sätt tillgodoser de mångskiftande behov av information på området som föreligger både för statlig och annan planeringsverksamhet. För att denna målsättning skall kunna förverkligas finner jag i likhet med delegationen och flertalet remissinstanser erforderligt, att statistiken omdanas.

Delegationen har föreslagit att stora delar av bostads- och byggnadsstatistiken skall centraliseras till statistiska centralbyrån. Förslaget innebär att från arbetsmarknadsstyrelsen skulle överflyttas den s. k. påbörjandestatistiken och byggnadsinventeringarna. Från bostadsstyrelsen skulle överföras bostadsbyggnadsstatistiken, samordningsregistret, statistiken över låneobjekt, beräkningen av byggnadskostnads- och entreprenadindex samt indexserierna avseende installationer, underhåll m. m. ävensom driftkostnadsundersökningarna för flerfamiljshus. Slutligen skulle från statens hyresråd överflyttas dess fastighetsomkostnadsundersökningar och övrig statistikproduktion.

Delegationens förslag har tillstyrkts av flertalet remissinstanser. Beträffande vissa statistikgrenar har dock från några remissinstanser riktats invändningar mot den föreslagna överflyttningen. Invändningarna har främst motiverats med farhågor för att de nu statistikproducerande verkens behov av fortsatt snabb och ändamålsenlig information skulle kunna äventyras genom centraliseringen.

Jag vill i detta sammanhang erinra om de principiella riktlinjer för statistikens omorganisation som godkändes av 1960 års riksdag. Enligt dessa borde ett mycket påtagligt samband mellan statistik och administrativ verksamhet föreligga för att en bibehållen förläggning av statistiken vid ett administrativt verk skulle vara motiverad. Även om i nu förevarande fall flera av de ifrågasatta statistikgrenarna har en nära anknytning till resp. verks administrativa funktioner, synes mig dock sambandet mellan statistiken och den administrativa verksamheten inte vara av sådan natur att en överflyttning skall behöva få besvärande konsekvenser för de avlämnande verken. I stället står betydande fördelar att vinna på en centralisering. Jag syftar främst på de möjligheter som härigenom öppnas att skapa ett effek-

tivt och ändamålsenligt system för bostads- och byggnadsstatistiken. Jag föreslår därför, att centraliseringen genomförs i enlighet med delegationens förslag. Vidare förordar jag, att den i delegationens regi tidigare bedrivna försöksverksamheten med statistik över byggnads- och anläggningssektorns produktion görs till en permanent arbetsuppgift för centralbyrån. De föreslagna centraliseringsåtgärderna bör äga rum den 1 januari 1966.

Som ett väsentligt led i statistikens omdaning har delegationen föreslagit omfattande utvecklingsarbeten. Jag finner det i likhet med remissinstanserna angeläget, att sådana arbeten kommer till stånd.

Delegationen har i detta sammanhang tagit upp frågan om skyldighet att lämna uppgifter för statistik. Kungl. Maj:t äger reglera denna skyldighet, men jag vill redan nu uttala, att jag finner det angeläget att skyldigheten utformas så att den vållar minsta möjliga kostnader och besvär för uppgiftslämnarna.

Genomförandet av den föreslagna omdaning av bostads- och byggnadsstatistiken förutsätter en förstärkning av centralbyråns personalorganisation. Delegationens förslag att den överflyttade statistiken förläggs till en särskild nyinrättad byrå inom centralbyrån kan jag godta. I anledning av delegationens förslag till personaluppsättning på byrån förordar jag att följande tjänster inrättas, nämligen en tjänst som byråchef i Be 3, fyra tjänster som högst byrådirektör i Ae 27, en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23 och tre tjänster som högst förste aktuarie i Ae 23. Därjämte beräknar jag medel för två amanuenser, fyra kanslisters och 20 biträden. Av dessa bör tjänsten som byråchef inrättas fr. o. m. den 1 oktober 1965 och övriga tjänster fr. o. m. den 1 januari 1966.

Vidare beräknar jag 60 000 kr. för personalförstärkningar på administrativa byrån. Av beloppet avser 35 000 kr. tillfälliga förstärkningar under budgetåret 1965/66 i samband med omläggningen. Till frågan om förstärkning av planerings- och samordningsavdelningen återkommer jag i det följande.

Genomförandet av förslaget föranleder även ökade omkostnader för verket under nästa budgetår. Hårtill återkommer jag i det följande liksom till frågan om medel för de föreslagna utvecklingsarbetena.

Vad gäller de avlämnande verkens anslagsfrågor vill jag erinra om att chefen för inrikesdepartementet i prop. 1965: 1 (bil. 13 s. 73) förutsatt, att Kungl. Maj:t, om delegationens förslag genomförs, skall äga befogenhet att av arbetsmarknadsstyrelsens omkostnadsanslag ställa 35 000 kr. till centralbyråns förfogande.

Förslagets inverkan på bostadsstyrelsens och statens hyresråds avlöningsanslag kommer senare i dag att anmälas av chefen för inrikesdepartementet.

Personal- och anslagsfrågor

För innevarande budgetår har till avlöningar och omkostnader för statistiska centralbyråns verksamhet i allmänhet anvisats förslagsanslag av 10 404 000 kr. resp. 6 336 000 kr. Vidare har till särskilda undersökningar för budgetåret anvisats ett reservationsanslag av 1,6 milj. kr. Centralbyråns förslag för nästa budgetår innebär dels att nämnda anslag räknas upp inte oväsentligt, dels att särskilda anslag anvisas till en hushållsbudgetundersökning år 1966 och en varustatistik för den ekonomiska försvarsberedskapen. Det ökade medelsbehovet hänför sig, förutom till kostnadsstegringar, till vissa utvidgningar av statistikproduktionen. Dessa grundar sig till en del på tidigare beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen och till en del på förslag initierade av centralbyrån. Innan jag närmare går in på förslagen vill jag anföra några allmänna synpunkter.

Den fortgående centraliseringen av den statliga statistikproduktionen till statistiska centralbyrån medför möjligheter till rationalisering och kostnadsminskning vid en given statistikvolym. Detta var en av grundtankarna bakom 1960 års riksdagsbeslut om statistikens organisation. Samhällsutvecklingen gör emellertid att behovet av statistisk information växer. Ökade krav ställs från skilda håll på statlig statistik. Som jag redan tidigare berört medför detta att statistiken ständigt måste anpassas och omformas. Det innebär också att en prioritering måste ske mellan olika önskemål om statistik och att behovet av statistiken måste vägas mot kostnaderna för produktionen av densamma och arbetet för uppgiftslämnarna. Jag har redan framhållit, att det måste vara en väsentlig uppgift för verkets styrelse att ta ställning till sådana avvägningsproblem.

Som en följd av de förslag som tidigare framlagts i prop. 1965: 1 (bil. 9 s. 16) och som numera godtagits av riksdagen (SU 7, rskr 7) samt de förslag som jag i förevarande sammanhang presenterat kan en inte obetydlig utökning av den statliga statistiska verksamheten förutses under de närmaste åren. Samtidigt råder, som bl. a. delegationen för statistikfrågor framhållit, brist på kvalificerad statistikpersonal. Även de ekonomiska resurser som kan avdelas för statistikverksamheten är begränsade. Med hänsyn härtill förordar jag, att restriktivitet iakttas vad gäller igångsättning av nya projekt och utvidgning av tidigare verksamhet. Som jag närmare kommer att beröra i det följande är jag sålunda inte beredd tillstyrka en utvidgning av centralbyråns personalorganisation och de särskilda undersökningarna i den omfattning som centralbyrån föreslagit. Inte heller kan jag tillstyrka, att en hushållsbudgetundersökning äger rum år 1966.

Jag övergår här efter till centralbyråns framställning beträffande anslag till avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.

I anledning av centralbyråns förslag till personalförändringar såvitt gäller byrån för jordbruksstatistik, byrån för industristatistik och byrån för

undervisningsstatistik beräknar jag medel för sju biträdestjänster (1. a, b, e).

Beträffande förslagen till personalförstärkning på byrån för finansstatistik vill jag framhålla, att jag anser en omläggning och utvidgning av Årsbok för Sveriges kommuner vara en betydelsefull åtgärd för att göra ifrågavarande statistik lättare tillgänglig för konsumenterna. Förslaget om permanentning av verksamheten med kreditmarknadsstatistik för företag, samordning av denna statistik med vinststatistiken och en utbyggnad av dessa statistikgrenar kan jag biträda. Jag förordar att för nu ifrågavarande ändamål inrättas en tjänst som högst byrådirektör i Ae 27 och en tjänst som högst förste aktuarie i Ae 23. Därjämte beräknar jag medel för en kanslistjänst och 3 1/2 biträdestjänster. (1. c).

I detta sammanhang vill jag erinra om att jag i prop. 1965: 1 (bil. 9 s. 34) föreslagit, att ansvaret för de vid konjunkturinstitutet f. n. bedrivna exportenkäterna och den vid arbetsmarknadsstyrelsen utförda varuhandelsbarometern den 1 juli 1965 överflyttas till centralbyrån. Till personalförstärkning för ifrågavarande ändamål beräknar jag 15 000 kr.

De arbetsuppgifter som åvilar byrån för rätts- och socialvårdsstatistik ökar f. n. kraftigt till följd av pågående omläggning och utbyggnad av rättsstatistiken. Bl. a. har arbetsstatistiken rörande domsagorna övertagits från justitiedepartementet. Vidare vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 27 november 1964 utfärdat kungörelse (nr 792) om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ kungörelsen den 22 oktober 1948 (nr 710) angående rättsstatistiken. Denna författningsändring tillkom bl. a. i anledning av dels ett förslag av statistiska centralbyrån angående fortsatt utbyggnad av kriminalstatistiken i enlighet med de av 1960 års riksdag godkända riktlinjerna (prop. 1960: 12, L¹U 6, rskr 76), dels ett förslag av polisväsendets organisationsnämnd angående omläggning av polisstatistiken m. m. Beträffande centralbyråns förslag om personalförstärkning för fastighetsprisstatistiken vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 4 december 1964 utfärdat kungörelse (nr 761) om ändrad lydelse av 1 § kungörelsen den 5 juni 1953 (nr 479) angående skyldighet för inskrivningsdomare att lämna vissa underrättelser om sökta lagfarter m. m. Ändringen syftar till att möjliggöra en integration av bearbetningen av lagfarts- och fastighetsprisstatistiken. Den nu föreslagna omläggningen och utbyggnaden finner jag angelägen för att en rättvisande bild av den s. k. överprisprocenten vid fastighetsköp skall kunna erhållas.

Med anledning av de sålunda ökade uppgifterna på byrån för rätts- och socialvårdsstatistik förordar jag att en tjänst som högst byrådirektör i Ae 27 inrättas. Jag beräknar vidare medel för en kanslistjänst och 12 biträdestjänster. Förslaget om medel för två biträdestjänster under andra hälften av nästa budgetår i samband med en omläggning av statistiken över vägtrafikolyckor kan jag även tillstyrka. (1. d).

Förslaget om utvidgning av den på byrån för arbetsmarknadsstatistik bedrivna verksamheten med statistik över löner och sysselsättning inom indu-

strin är jag inte beredd att nu ta ställning till. Jag vill hänvisa till att centralbyrån i sin framställning rörande anslag till särskilda undersökningar föreslagit vissa ytterligare utvecklingsarbeten beträffande ifrågavarande statistikgren. Kostnaderna för försöksverksamhet med denna statistik bör därför liksom f. n. bestridas av anslaget till särskilda undersökningar (1. f).

I anledning av centralbyråns förslag rörande personalförstärkning på administrativa byrån förordar jag, att en tjänst som högst förste byråsekreterare i Ae 23 inrättas. Vidare beräknar jag medel för en assistenttjänst i Ae 15, varvid en biträdestjänst kan dras in. (1. g). Jag vill härvid även erinra om att jag i det föregående föreslagit, att medel beräknas för en förstärkning av byråns personal i samband med centraliseringen av bostads- och byggnadsstatistiken.

Beträffande centralbyråns förslag avseende dokumentationsenheten förordar jag, att medel beräknas för en kanslisttjänst och en halvtidstjänst som biträde. I samband därmed kan medelsanvisningen minskas med lönen för en kontorsskrivare. Övriga förslag till personalförändringar avseende dokumentationsenheten kan jag inte biträda i vidare mån än att jag finner 70 000 kr. böra beräknas för tillfälliga personalförstärkningar för att ställa i ordning verkets bibliotek. Beloppet avser att täcka även kostnaderna för en tidigare medgiven tillfällig förstärkning med en arvodesbefattning som bibliotekarie. Liksom för innevarande budgetår bör beräknas även ett belopp för tillfällig personalförstärkning för distribution av publikationer m. m. Jag inräknar för detta ändamål 50 000 kr. (1. h).

I samband med att centralbyrån föregående år övertog den av arbetsmarknadsstyrelsen tidigare bedrivna utbildnings- och yrkesprognosverksamheten inrättades en särskild sektion för dessa uppgifter inom planerings- och samordningsavdelningen. Jag föreslår att dessa uppgifter nu förläggs till en särskild enhet under ledning av en byråchef i Be 3. Härvid bör nuvarande tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 dras in.

Av centralbyråns förslag till förstärkning av personalen på planerings- och samordningsavdelningen kan jag tillstyrka, att två tjänster som högst förste aktuarie i Ae 23 inrättas i samband med att centralbyrån övertar vissa arbetsuppgifter som f. n. åvilar statskontoret. Vidare beräknar jag medel för två biträdestjänster. (1. i).

Som jag förut berört kommer planerings- och samordningsavdelningen att ställas inför ökade uppgifter genom den samordningsfunktion som centralbyrån får på statistikens område och genom den avsedda centraliseringen av bostads- och byggnadsstatistiken. För erforderliga personalförstärkningar i samband härmed beräknar jag ett belopp av 100 000 kr. Vidare beräknar jag medel för ett biträde samt ett belopp av 35 000 kr. till förstärkning av verkets personal i övrigt.

I anledning av centralbyråns förslag avseende vissa arvodesfrågor (2. c) beräknar jag en ökad medelsanvisning av sammanlagt 6 000 kr.

Den av mig förordade organisationen för centralbyrån framgår av en

tablå, vilken torde få fogas som bilaga till statsrådsprotokollet i detta ärendet (*bilaga 1*).

I fråga om tjänsteförändringar förordar jag att samtliga byråchefstjänster placeras i Be 3. Nuvarande byråchefstjänster i Bo 1 bör härvid föras på övergångsstat. Vidare bör sju tjänster som högst byrådirektör i Ae 27 ändras till tjänster som avdelningsdirektör i Be 1, 16 tjänster som högst byrådirektör i Ae 25 och 19 tjänster som högst förste aktuarie eller förste byråsekreterare i Ae 23 ändras till tjänster som högst byrådirektör i Ae 27 samt tre tjänster i Ag 23 och fyra amanuéstjänster ändras till tjänster som högst förste aktuarie eller förste byråsekreterare i Ae 23. Den personalsammansättning i övrigt som ligger till grund för anslagsberäkningen framgår av en sammanställning, vilken torde få fogas som bilaga till statsrådsprotokollet i detta ärende (*bilaga 2*). Att personalen i sammanställningen fördelats på olika byråer hindrar givetvis inte att centralbyrån gör erforderliga omplaceringar.

Slutligen bör på personalförteckningen för datamaskincentralen tjänsten som överingenjör höjas från Be 3 till Be 4 samt på personalförteckningen för statistiska centralbyråns utredningsinstitut uppföras en tjänst som byråchef i Be 3 och en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1.

Mot de föreslagna lönegradsplaceringarna har vederbörande personalorganisationer inte haft något att erinra.

Till följd av centraliseringen av bostads- och byggnadsstatistiken m. m. kan vissa övergångsåtgärder bli erforderliga. Bl. a. kan ordinarie tjänster behöva föras på övergångsstat hos centralbyrån eller övriga berörda verk. Jag föreslår att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att vidta sådana övergångsåtgärder.

Anslaget bör uppföras med (10 404 000 + 3 326 000) 13 730 000 kr.

I fråga om anslag för nästa budgetår till o m k o s t n a d e r för verksamheten i allmänhet får jag hänvisa till följande sammanställning, i vilken samtliga i det föregående redovisade förslag till förändringar är upptagna.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd. m. fl.	1965/66 Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	40 000	+ 11 000	+ 10 000
2. Reseersättningar	16 000	+ 16 000	+ 27 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	100 000	+ 26 000	+ 25 000
b) Övriga expenser	1 035 000	+ 365 800	+ 275 000
4. Publikationstryck	1 157 000	+ 77 000	+ 77 000
5. Övriga utgifter			
a) Bibliotekets underhåll	18 000	+ 2 000	+ 2 000
b) Ersättning till datamaskin- centralen för maskinbearbet- ningar	3 235 000	+ 421 600	+ 430 000

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd. m. fl	1965/66 Dep.chefen
c) Ersättning till utredningsinstituet för intervjuundersökningar m. m.	830 000	+ 115 000	+ 95 000
d) Kostnader för förnyelse av urvalet för jordbruksinventeringarna	—	+ 16 000	+ 13 000
	<u>6 431 000</u>	<u>+ 1 050 400</u>	<u>+ 954 000</u>
Särskilda uppbördsmedel:			
Försäljningsmedel för publikationer	95 000	— 20 000	— 20 000
	<u>6 336 000</u>	<u>+ 1 030 400</u>	<u>+ 934 000</u>

Under anslagsposten till reseersättningar har jag beräknat 25 000 kr. för internordiska tjänsteresor samt utländska resor för deltagande i det europeiska statistiska samarbetet. Jag har vidare under delposten till övriga expenser inräknat 165 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. samt flyttkostnader. Av det för ersättning till datamaskincentralen angivna beloppet har jag beräknat 60 000 kr. till engångskostnader för programmering och testkörning i samband med omläggningarna av polisstatistiken samt lagfarts- och fastighetsprisstatistiken. Jag har vid beräkningarna också tagit hänsyn till det ökade medelsbehov som uppkommer genom centraliseringen av bostads- och byggnadsstatistiken och genom att ansvaret för exportenkäterna och varuhandelsbarometern överförs till centralbyrån.

I anledning av beräkningarna avseende publikationstryck vill jag erinra om att statskontoret numera redovisat den utredning angående bl. a. fråga om inrättande av ett offsettryckeri vid centralbyrån, som uppdragits åt verket med anledning av beslut av 1962 års riksdag (rskr 1962: 223). Statskontoret har dock ansett ytterligare undersökningar erforderliga i ärendet.

Anslaget torde uppföras med (6 336 000 + 934 000) 7 270 000 kr.

Jag övergår härefter till centralbyråns framställningar rörande anslag till särskilda undersökningar.

Såsom jag tidigare i korthet berört finner jag erforderligt, att den föreslagna utvidgningen av denna verksamhet begränsas. Jag är därför inte beredd tillstyrka, att verksamheten under budgetåret 1965/66 ges nämnvärt större omfattning än under innevarande budgetår, bortsett från den utvidgning som föranleds av de tidigare föreslagna arbetena på en utveckling av bostads- och byggnadsstatistiken. Genom att viss undersökningsverksam-

het slutförts och till en del föreslagits bli inlemmad i centralbyråns ordinarie uppgifter kommer ändock utrymme att beredas för de mest angelägna nya projekten. Jag anser det särskilt betydelsefullt att det inom ramen för de särskilda undersökningarna kan ske ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra statistiken över kommunernas, företagens och hushållens planerade utgifter.

Såsom jag tidigare anfört är jag inte beredd tillstyrka att en hushållsbudgetundersökning företas år 1966. Planeringsarbetet härför bör dock fortsättas, så att förutsättningar skapas för att ta ställning till om en hushållsbudgetundersökning bör komma till stånd år 1967. Vid planeringen bör beaktas de synpunkter delegationen för statistikfrågor anfört.

I detta sammanhang vill jag även beröra förslaget om en varustatistik för den ekonomiska försvarsberedskapen. Jag kan inte tillstyrka att ett särskilt anslag anvisas för ändamålet. Verksamheten bör i stället liksom hittills bedrivas inom ramen för de särskilda undersökningarna.

Anslaget till särskilda undersökningar torde för nästa budgetår böra uppföras med 1,9 milj. kr. Detta innebär en ökning jämfört med innevarande budgetår av 300 000 kr. Härav motsvarar 200 000 kr. det för utvecklingsarbeten på bostads- och byggnadsstatistiken beräknade beloppet och 100 000 kr. beräknas för kostnadsstegringar.

Vad slutligen gäller anskaffning av en ny datamaskinanläggning för datamaskincentralen vill jag erinra om att i prop. 1965:1 (bil. 9 s. 28) föreslagits att ett reservationsanslag av 8 milj. kr. preliminärt skulle beräknas för ändamålet. Såsom framgått av den förut lämnade redogörelsen har statistiska centralbyrån numera i samråd med statskontoret gjort en närmare utredning om datamaskincentralens maskinbehov. De båda ämbetsverkens förslag innebär, att en datamaskinanläggning av typ IBM 360 modell 50 H skulle anskaffas för datamaskincentralens behov.

Den gjorda utredningen har övertygat mig om behovet av en ny datamaskinanläggning. Jag har heller ingen erinran mot det föreslagna valet av maskintyp.

Kungl. Maj:t har tidigare i dag beslutat avlåta proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1965/66 till statskontoret m. m. och statens datamaskinfond. Enligt de däri framlagda förslagen skulle en särskild fond inrättas för datamaskiner för högre undervisning och forskning. Statskontoret utreder f. n. frågan om i en sådan fond även bör ingå andra datamaskinanläggningar för statsverksamhetens behov. I avvaktan på ett ställningstagande till denna fråga anser jag i likhet med statskontoret, att datamaskincentralens nya anläggning tills vidare bör förhyras med option till köp. Detta bör ske genom att ett kontrakt, som försvarets forskningsanstalt f. n. har på en sådan maskinanläggning, överförs på statistiska centralbyrån.

Kostnaderna för installationen av anläggningen bör bestridas av datamaskincentralens driftsmedel. Något anslag på budgeten blir sålunda nu inte aktuellt.

6. Hemställen

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna de av mig i det föregående angivna riktlinjerna för den statliga statistikens organisation;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta erforderliga övergångsåtgärder i anledning av förslagets genomförande;
- c) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statistiska centralbyrån i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;
- d) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statistiska centralbyråns utredningsinstitut i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;
- e) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för datamaskincentralen i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;
- f) godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 100 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	115 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 905 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 610 000
	Summa kr. 13 730 000

g) till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 730 000 kr.;

h) till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 270 000 kr.;

Kungl. Maj:ts proposition nr 82 år 1965

i) till *Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kr.

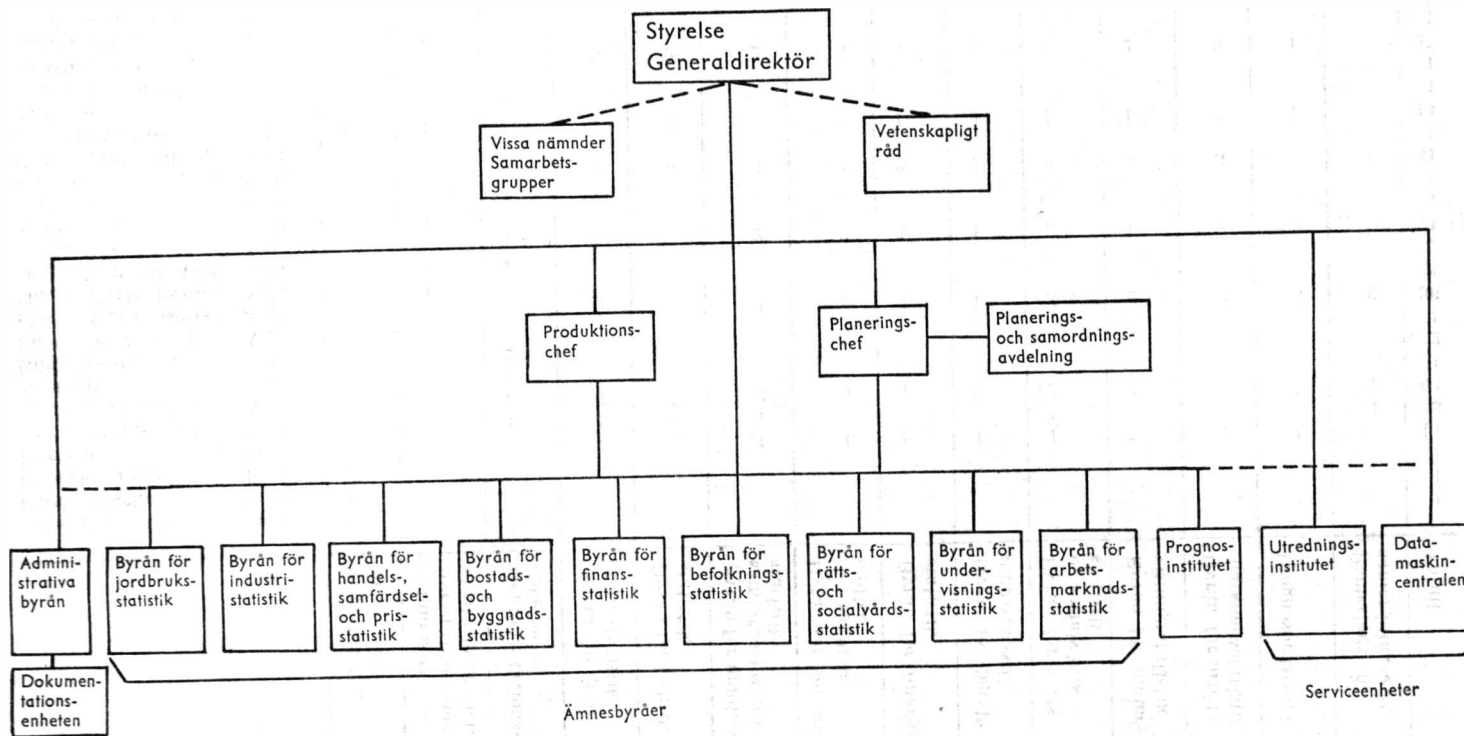
Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Ohlsson

Statistiska centralbyrån

(Föreslagen organisation)

Tjänster hos statistiska centralbyrån (utom datamaskincentralen och utredningsinstitutet)

Bilaga 2

54

Tjänst	Lönegrad	Verksledning m. m.	Administrativa byrån (utom dokum- mentationsenheten)	Dokumentations- enheten	Byrån för jord- bruksstatistik	Byrån för industri- statistik	Byrån för handels-, sambärfärd o. pris- statistik	Byrån för bostads- o. byggnads- statistik	Byrån för finans- statistik	Byrån för befolk- ningsstatistik	Byrån för rätts- o. socialvårds- statistik	Byrån för under- visningsstatistik	Byrån för arbets- marknadsstatistik	Prognosinstitutet	Planerings- o. samordningsavd.	Totalt
Generaldirektör	B 6	1														1
Planeringschef	B 4	1														1
Produktionschef	B 4	1														1
Byråchef	B 3		1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		11
Avdelningsdirektör	B 1															8
Högst byrådirektör	A 27		3	2	4	7	1	4	4	3	1	4	3	7	4	54
Arkivarie	A 23			1			3				3					1
Bibliotekarie	A 23			1												1
Förste byråingenjör	A 23			2												2
Högst förste aktuarie	A 23				3	5	4	1	2	1	3	2	2	5	6	1
Högst förste byråint.	A 23		1					3	2	1	3	2	2	5	6	36
Högst förste byråsekr.	A 23		1	1												1
Amanuens	A 17/21			1 1/2	2	3	2	2	1	1	2	1	2	3	1	2
Kamrerare	A 17		1													21
Assistent	A 15		1													1
Kanslist	A 9/15		1	3	2	5	4	4	2	1	3	3	3			1
Förste bibl.-assistent	A 13			1			4	4	2	1	2	3	3		1	31
Kontorsskrivare	A 13	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1		1
Arkivassistent	A 11			1												14
Förste telefonist	A 11		1													1
Kansliskrivare	A 11		1		3	2	2	3	4	1	6	2	2	1		1
Materialförvaltare	A 11		1													27
Förste exp.-vakt	A 9		1													1
Förste telefonist	A 9		1													1
Kontorist	A 9	2	2	4	8	8	6	4	4	5	10	4	5	2	1	65
Expeditionsvakt	A 7		10	2												12
Kanslibitråde	A 7		5	1 1/2	10	7	9	8	8 1/2	8	16	7	9	3	1	93
Telefonist	A 7		4													4
Kontorsbiträde	A 2/5	10 1/2	3	1 1/2	14	9	10	4	8	10 1/2	21 1/2	8 1/2	7	2	1	110
Telefonist	A 2/5		3 1/2													1/2
Summa		16 1/2	42 1/2	23 1/2	49	48	43	35	35 1/2	33 1/2	66 1/2	33 1/2	35	25	22	508 1/2

Kungl. Maj:ts proposition nr 82 år 1965

Innehåll

1. Inledning	2
2. Samordningsorgan på statistikens område	3
2.1. Förslag av delegationen för statistikfrågor	3
2.1.1. Behovet av samordning	3
2.1.2. Organisatoriska former för samordning	5
2.1.3. Nämnd för statistikfrågor	6
2.2. Remissyttranden	8
3. Den statliga bostads- och byggnadsstatistikens organisation	15
3.1. Nuvarande statistikproduktion	15
3.2. Förslag av delegationen för statistikfrågor	16
3.2.1. Behovet av bostads- och byggnadsstatistik	16
3.2.2. Centralisering och utveckling av statistiken	17
3.2.3. Personal- och anslagsfrågor	19
3.3. Remissyttranden	21
4. Anslagsframställningar	22
4.1. Förslag av statistiska centralbyrån	22
4.1.1. Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet ..	22
4.1.2. Omkostnader för verksamheten i allmänhet	29
4.1.3. Särskilda undersökningar	30
4.1.4. Hushållsbudgetundersökning	34
4.1.5. Varustatistik för den ekonomiska försvarsberedskapen ..	35
4.1.6. Anskaffning av datamaskinanläggning	36
4.2. Remissyttranden	37
5. Departementschefen	38
6. Hemställen	51
Bil. 1. Statistiska centralbyrån (föreslagen organisation)	53
Bil. 2. Tjänster hos statistiska centralbyrån	54